

تحلیل بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

مجموعه گزارش شماره ۲۲۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان	تحلیل بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
کد شناسه	۹۹-۹-۱۰۲۷۷
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورنده	طاهره عدل‌بند- فرج‌الله فتح‌الله پور
همکاران	علیرضا فلسفی- مریم نظری- یاسمن طاهری- ناصر بافکر شارک
ناظر علمی	سعید طاهری
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	دی ۱۳۹۹
طراح جلد	پدرام حاجی اسمعیلی
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر ماخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران- خیابان نجات‌اللهمی- خیابان سپند شرقی- پلاک ۱۶ شماره‌های تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ شماره پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه مدیریتی.....	أ.....
۱- بخش اول: بررسی، تحلیل و تبیین فعالیت‌های بخش، منابع و مصارف آن	۱.....
۱-۱- مقدمه.....	۱.....
۲-۱- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش و پیشبینی آن در سال ۱۴۰۰.....	۱.....
۳-۱- تحلیل و تبیین نماگرهای عملکردی بخش.....	۷.....
۴-۱- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش.....	۱۰.....
۵-۱- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۴۰۰.....	۱۴.....
۶-۱- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش.....	۱۴.....
۷-۱- تحلیل و تبیین وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش.....	۱۵.....
۸-۱- تحلیل و تبیین اعتبارات هزینه‌ای بخش (برحسب برنامه- دستگاه اجرایی و...) - ردیف‌های متفرقه.....	۲۰.....
۹-۱- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی بخش (رشد سالیانه- سهم برنامه‌ها- سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت).....	۲۸.....
۱۰-۱- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی مالی بخش.....	۳۲.....
۱۱-۱- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش.....	۳۳.....
۱۲-۱- مهم‌ترین ویژگیهای بودجه بخش در سال ۱۴۰۰.....	۳۳.....
۱۳-۱- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش، متأثر از شیوع بیماری کووید-۱۹.....	۳۵.....
۱۴-۱- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن.....	۳۵.....
۱۵-۱- ترسیم نقش بخش خصوصی در فعالیت‌های بخش.....	۳۶.....
۱۶-۱- وضعیت واگذاری تولید و خدمات بخش، به بخش غیردولتی.....	۳۶.....
۱۷-۱- مهمترین اقدامات و عملیات اولویتدار در فعالیتهای بخش.....	۳۷.....
۱۸-۱- راهکارهای کاهش هزینه‌های غیرضروری در بخش.....	۳۸.....
۲- بخش دوم: بررسی طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصول در هر بخش	۳۹.....
۱-۲- مقدمه.....	۳۹.....
۲-۲- تبصره‌های بودجه ۱۴۰۰ در مقایسه با سال قبل در زمینه طرح‌های عمرانی بخش.....	۳۹.....

- ۳-۲- مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش ۴۲
- ۴-۲- راهکارهای خروج از تنگناها در زمینه طرح‌ها و پروژه‌های بخش ۴۲
- ۵-۲- اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش ۴۵
- ۶-۲- تعداد طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش ۴۶
- ۷-۲- حجم زیربنای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش ۴۸
- ۷-۲- نحوه تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های بخش ۵۱
- ۸-۲- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه- دستگاه‌های اجرایی بخش ... ۵۱
- ۹-۲- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی تملک دارایی سرمایه‌ای (سهم برنامه‌ها از فصل- از امور- بودجه عمومی دولت- توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن) ۵۸
- ۱۰-۲- واگذاری طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصل، در سال ۱۴۰۰ و سال‌های قبل ۶۳
- ۱۱-۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به بهره‌برداری رسیده است ۶۴
- ۱۲-۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۰ به بهره‌برداری می‌رسد ۶۷
- ۶۸ منابع.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱: روند تغییرات شاخص‌ها و متغیرهای کمی آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۷.....	۷
جدول ۲: ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش برحسب ماهیت و مستند قانونی.....	۱۶
جدول ۳: عملکرد ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش طی سال‌های ۴۰۰-۱۳۹۷.....	۱۸
جدول ۴: اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷.....	۲۱
جدول ۵: عملکرد اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه اجرایی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷.....	۲۲
جدول ۶: اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.....	۲۵
جدول ۷: عملکرد ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷.....	۲۷
جدول ۸: سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.....	۲۹
جدول ۹: سهم از فصول اعتبار بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۹.....	۳۱
جدول ۱۰: تبصره‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی.....	۳۹
جدول ۱۱: تعداد طرح‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی.....	۴۷
جدول ۱۲: آمار کلی پروژه‌های در دست اجرای ملی به تفکیک استان.....	۴۸
جدول ۱۳: آمار کلی پروژه‌های در دست اجرای ملی به تفکیک طرح.....	۵۰
جدول ۱۴: اعتبارات طرح‌ها برحسب دستگاه‌های اجرایی مندرج در پیوست یک.....	۵۱
جدول ۱۵: اعتبارات ردیف‌های متفرقه.....	۵۳
جدول ۱۶: اعتبارات طرح‌ها برحسب برنامه به تفکیک دستگاه‌های اجرایی بخش.....	۵۴
جدول ۱۷: وضعیت اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای ملی امور آموزش و پژوهش و فصول مرتبط در سال‌های مختلف.....	۵۸
جدول ۱۸: اعتبارات طرح‌ها بر حسب فصل و برنامه.....	۵۹
جدول ۱۹: اعتبارات طرح‌ها برحسب فصل و دستگاه اجرایی.....	۶۱
جدول ۲۰: طرح و پروژه‌های عمرانی ملی برنامه مشارکت عمومی - خصوصی.....	۶۳
جدول ۲۱: آمار کلی پروژه‌های خاتمه یافته ملی به تفکیک استان.....	۶۴
جدول ۲۲: آمار کلی پروژه‌های خاتمه یافته ملی به تفکیک هر طرح.....	۶۷

فهرست نمودار

صفحه	عنوان
۳۰	نمودار ۱: سهم برنامه‌های آموزشی در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
۳۲	نمودار ۲: سهم فصول در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
۴۹	نمودار ۳: میانگین زیربنای هر پروژه در استان‌های مختلف
۵۰	نمودار ۴: میانگین تعداد کلاس هر پروژه
۶۵	نمودار ۵: تعداد کلاس‌های خاتمه یافته به تفکیک استان
۶۶	نمودار ۶: زیربنای پروژه‌های خاتمه یافته به تفکیک استان

خلاصه مدیریتی

وزارت آموزش و پرورش به عنوان متولی آموزش عمومی در نظام آموزش رسمی کشور و در انجام وظایف قانونی و مأموریت‌های تعریف‌شده در راستای سیاست‌های کلی «ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور»، ابلاغی مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و جزء (۱) بند (الف) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، با محوریت سند مذکور و شش زیرنظام آن در ابعاد راهبری و مدیریت، پژوهش و ارزشیابی، برنامه درسی ملی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، تأمین فضا و تجهیزات و فناوری، تأمین و تخصیص منابع مالی؛ هم‌اکنون وظیفه آموزش بالغ بر ۱۴۵۴۱ هزار نفر دانش‌آموز را در بیش از ۱۱۱ هزار مدرسه با حدود ۶۲۲ هزار کلاس درس در سراسر کشور بر عهده دارد. فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش در ۱۰ حوزه آموزش، امور تربیتی و پرورشی، سلامت دانش‌آموزان، تربیت بدنی، آموزش‌های خاص (نهضت سوادآموزی و استثنایی)، پژوهش، تألیف، نشر و چاپ کتب درسی، حمایت از دانش‌آموزان (تغذیه رایگان، ایاب و ذهاب، یارانه غذا) و فعالیت‌های ستادی و اداری قابل طبقه‌بندی است که از طریق حوزه ستاد وزارتخانه و تعداد ۸ دستگاه مستقل و ۱۱ دستگاه و ردیف تابعه آن انجام می‌گیرد. اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌ها و ردیف‌های تابعه و مستقل آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، معادل ۹۶۱۳۵۳ میلیارد ریال است که رشدی حدود ۶۳/۵ درصد را نسبت به رقم ۵۸۸۴۸۵ میلیارد ریال سال جاری نشان می‌دهد. همچنین بررسی میزان سهم‌بری این وزارت از اعتبارات هزینه‌ای دولت در سال آتی از بودجه هزینه‌ای در مقایسه با سال جاری، از ۱۶/۲ درصد به ۱۸ درصد افزایش یافته است.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه آموزش و پرورش با توجه به زیرنظام فضا، تجهیزات و فناوری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در راستای تحقق عدالت و کیفیت آموزشی به شمار می‌رود. در دو سال اخیر با توجه به اعتبارات اختصاص یافته، تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام ملی در دستور کار قرار گرفته است، به گونه‌ای که تعداد ۲۸۶۰ پروژه در قالب ۱۴۶۰۴ کلاس و زیربنای حدود ۲ میلیون مترمربع خاتمه یافته و به بهره‌برداری رسیده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور اولویت‌های مربوط به مناطق محروم کشور، فراهم نمودن امکانات آموزش‌های مجازی، تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام (با تأکید بر اتمام مجتمع‌های آموزشی حیات طیبه) مورد توجه قرار گرفته و بر این اساس اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بخش آموزش و پرورش عمومی مندرج در پیوست شماره یک لایحه بودجه از ۳۹۸۵۳ میلیارد ریال با رشد ۲۳ درصدی به حدود ۴۹۰۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته است که بیش از ۹۵ درصد اعتبارات این بخش مربوط به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس است.

۱- بخش اول: بررسی، تحلیل و تبیین فعالیت‌های بخش، منابع و مصارف آن

۱-۱- مقدمه

نظام آموزش و پرورش مبتنی بر دو حوزه آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای است که به چهار دوره سه‌ساله شامل دوره‌های اول و دوم آموزش ابتدایی و دوره‌های اول و دوم آموزش متوسطه طبقه‌بندی شده است. حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای دربرگیرنده دوره‌های دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش است که صرفاً به فعالیت‌های رسمی در این حوزه می‌پردازد. آموزش کودکان استثنایی و سرآمد نیز علاوه بر کودکان عادی، در تعهد وزارت آموزش و پرورش است. همچنین فعالیت نهضت سوادآموزی در زمره فعالیت‌های آموزشی غیررسمی بوده و در حوزه آموزش و پرورش عمومی قرار دارد. وزارت آموزش و پرورش به موازات فعالیت آموزشی و تلاش در جهت پوشش هرچه بیشتر افراد لازم‌التعلیم با روش‌های گوناگون از قبیل تأسیس مدارس شبانه‌روزی و عشایری، اجرای طرح روستا مرکزی، تأمین هزینه ایاب و ذهاب دانش‌آموزان و تأمین بخشی از لوازم‌التحریر و تغذیه دانش‌آموزان مناطق محروم؛ رسالت تربیت و پرورش و ارتقاء سلامت و بهداشت دانش‌آموزان را نیز با اجرای فعالیت‌های فوق‌برنامه علمی، فرهنگی، هنری و دینی، ورزش و سلامت و بهداشت دانش‌آموزان عهده‌دار است. همچنین، بر اساس مواد ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۲۵ قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب سال ۱۳۹۵ مجلس شورای اسلامی، حمایت از مدارس غیردولتی از قبیل قالب ارائه تسهیلات برای تأسیس، راه‌اندازی و تجهیز این‌گونه مدارس، بخشی دیگر از فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش است.

در اجرای جزء (۱) بند (الف) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش؛ با محوریت سند مذکور و شش زیرنظام آن، فعالیت‌های آموزشی و پرورشی در حوزه‌های آموزش، امور تربیتی و پرورشی و توانمندسازی، سلامت و تربیت‌بدنی، تألیف، نشر و چاپ کتب درسی، فعالیت‌های حمایتی از دانش‌آموزان، آموزش‌های خاص (آموزش استثنایی و استعداد‌های درخشان)، پژوهش و امور اداری و پشتیبانی قابل طبقه‌بندی است. با توجه به اهمیت جایگاه اجتماعی آموزش و پرورش و لزوم تلاش در جهت ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، در بخش اول این گزارش، ابتدا به تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای اجتماعی و تحلیل نماگرهای عملکردی پرداخته و پس از اشاره به چالش‌ها و تنگناهای اساسی، جهت‌گیری‌ها و راهبردها، احکام بودجه‌ای مرتبط با بخش در لایحه بودجه سال آتی بخش تبیین می‌شود. بررسی و تحلیل روند درآمدها و اعتبارات و شاخص‌های مالی، بخش دیگری از گزارش را به خود اختصاص می‌دهد و مقوله نقش مشارکت بخش خصوصی در آموزش و خرید خدمات از دیگر مباحث مورد توجه در این گزارش بوده و در پایان، به مهم‌ترین اقدامات اولویت‌دار و راهکارهای کاهش هزینه‌های غیرضرور در راستای مدیریت منابع و کارایی هزینه در حوزه آموزش و پرورش عمومی اشاره می‌شود.

۱-۲- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش و پیش‌بینی آن در سال ۱۴۰۰

آموزش و پرورش عمومی با هدف انتقال مفاهیم دانش پایه و ارائه آموزش‌های اصلی و پیش‌نیاز سطوح آموزشی بالاتر و عالی، به دو گروه اصلی طبقه‌بندی می‌شوند:

۱) آموزش پایه شامل دوره‌های ابتدایی و دوره اول متوسطه است که آموزش غیررسمی سوادآموزی (بزرگسالان) نیز بخشی از آموزش پایه است. آموزش رسمی تا پایان دوره اول متوسطه، در زمره آموزش‌های اجباری است.

۲) آموزش نیمه‌تخصصی دربرگیرنده دوره دوم متوسطه در شاخه متوسطه نظری است که جزو آموزش و پرورش عمومی است و شاخه‌های متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش که بخشی از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای محسوب می‌شوند.

وزارت آموزش و پرورش در انجام وظایف قانونی و مأموریت‌های تعریف‌شده در راستای سیاست‌های کلی «ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور»، ابلاغی مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) عبارتند از:

۱- تحول در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی در جهت رسیدن به حیات طیبه (زندگی فردی و اجتماعی مطلوب اسلامی) و رشد و شکوفایی استعدادهای فطری و ارتقاء کیفی در حوزه‌های بینش، دانش، مهارت، تربیت و سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان با تأکید بر ریشه‌کن کردن بی‌سوادی و تربیت انسان‌های مؤمن، پرهیزکار، متخلق به اخلاق اسلامی، بلندهمت، امیدوار، خیرخواه، بانشاط، حقیقت‌جو، آزادمنش، مسئولیت‌پذیر، قانون‌گرا، عدالت‌خواه، خردورز، خلاق، وطن‌دوست، ظلم‌ستیز، جمع‌گرا، خودباور و ایثارگر.

۲- ارتقاء جایگاه آموزش و پرورش به‌مثابه مهم‌ترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی و عهده‌دار اجرای سیاست‌های مصوب و هدایت و نظارت بر آن (از مهدکودک و پیش‌دبستانی تا دانشگاه) به‌عنوان امر حاکمیتی با توسعه همکاری دستگاه‌ها.

۳- بهسازی و اعتلای منابع آموزش و پرورش به‌عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور و بهبود مدیریت منابع انسانی با تأکید بر:

۳-۱- ارتقاء کیفیت نظام تربیت معلم و افزایش مستمر شایستگی‌ها و توانمندی‌های علمی، حرفه‌ای و تربیتی فرهنگیان و روزآمد ساختن برنامه‌های درسی مراکز و دانشگاه‌های تربیت معلم و شیوه‌های یاددهی و یادگیری برای پرورش معلمان باانگیزه، کارآمد، متدین، خلاق و اثربخش.

۳-۲- بازنگری در شیوه‌های جذب، تربیت، نگهداشت و به‌کارگیری بهینه نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش و بسترسازی برای جذب معلمان کارآمد و دارای شایستگی‌های لازم آموزشی، تربیتی و اخلاقی بعد از گذراندن دوره مهارتی.

۳-۳- اعتلای منزلت اجتماعی معلمان و افزایش انگیزه آنان برای خدمت مطلوب با اقدامات فرهنگی و تبلیغی و خدمات و امکانات رفاهی و رفع مشکلات مادی و معیشتی فرهنگیان.

۳-۴- توسعه مهارت حرفه‌ای و توانمندی‌های علمی و تربیتی معلمان با ارتقاء کیفی آموزش‌های ضمن خدمت و برنامه‌ریزی برای روزآمد کردن اطلاعات تخصصی و تحصیلات تکمیلی معلمان متناسب با نیاز آموزش و پرورش.

۳-۵- استقرار نظام ارزیابی و سنجش صلاحیت‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای معلمان مبتنی بر شاخص‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و تربیتی برای ارتقاء.

۳-۶- توسعه مشارکت معلمان در فرایند بهسازی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، تربیتی و فرهنگی.

۳-۷- استقرار نظام پرداخت‌ها بر اساس تخصص، شایستگی‌ها و عملکرد رقابتی مبتنی بر نظام رتبه‌بندی حرفه‌ای معلمان.

۴- ایجاد تحول در نظام برنامه‌ریزی آموزشی و درسی با توجه به:

۴-۱- روزآمد ساختن محتوای تعلیم و تربیت و تدوین برنامه درسی ملی مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و متناسب با نیازهای کشور و انطباق محتوی با پیشرفت‌های علمی و فناوری و اهتمام به تقویت فرهنگ و هویت اسلامی-ایرانی.

۴-۲- توسعه فرهنگ تفکر، تحقیق، خلاقیت و نوآوری و بهره‌گیری از روش‌های یاددهی و یادگیری متنوع و مطلوب و ایجاد تفکر منطقی و منسجم برای تحلیل و بررسی موضوعی.

۴-۳- تبیین اندیشه دینی-سیاسی امام خمینی (ره)، مبانی جمهوری اسلامی و ولایت فقیه و اصول ثابت قانون اساسی در مقاطع مختلف تحصیلی.

۴-۴- توسعه فرهنگ و معارف اسلامی و یادگیری قرآن (روخوانی، روان‌خوانی و مفاهیم) و تقویت انس دانش‌آموزان با قرآن و سیره پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم‌السلام) و گسترش فرهنگ اقامه نماز.

۴-۵- تحول بنیادین شیوه‌های ارزشیابی دانش‌آموزان برای شناسایی نقاط قوت و ضعف و پرورش استعدادها و خلاقیت دانش‌آموزان.

۴-۶- رعایت رویکرد فرهنگی و تربیتی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و درسی.

- ۴-۷- تقویت آداب و مهارت‌های زندگی و توانایی حل مسائل و عمل به آموخته‌ها برای بهبود زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان.
- ۴-۸- تقویت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.
- ۵- اهتمام به تربیت و پرورش مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی به‌ویژه در:
- ۵-۱- ارتقاء معرفت و بصیرت دینی برای رشد و تعالی معنوی و اخلاقی معلمان و دانش‌آموزان و تلاش برای ارتقاء معنوی خانواده‌ها.
- ۵-۲- ارتقاء سلامت جسمی و روحی معلمان و دانش‌آموزان و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی.
- ۵-۳- ارتقاء تربیت عقلانی و رشد بینش دینی، سیاسی و اجتماعی دانش‌آموزان و اهتمام به جامعه‌پذیری برای تحکیم وحدت و همبستگی ملی، وطن‌دوستی و مقابله هوشمندانه با تهاجم فرهنگی و پاسداشت استقلال، آزادی، مردم‌سالاری دینی و منافع ملی.
- ۵-۴- رشد و شکوفایی ذوق و استعداد‌های فرهنگی و هنری و تقویت روحیه نشاط و شادابی در دانش‌آموزان.
- ۵-۵- توسعه تربیت بدنی و ورزش در مدارس.
- ۵-۶- تربیت و تأمین نیروی انسانی توانمند و واجد شرایط برای تحقق اهداف و برنامه‌های تربیتی و پرورشی.
- ۶- تحول در ساختار مالی، اداری و نظام مدیریتی با تأکید بر:
- ۶-۱- بازمهندسی ساختار اداری در کلیه سطوح با رویکرد چابک‌سازی، پویاسازی همراه با ظرفیت‌سازی، فرهنگ‌سازی و بسترسازی برای تقویت مشارکت‌های مردمی و غیردولتی، منطبق بر قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام اداری و آموزش و پرورش، به‌ویژه ایجاد زمینه مشارکت معلمان، خانواده‌ها، حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها، مراکز علمی و پژوهشی و سایر نهادهای عمومی و دستگاه‌های اجرایی در فرآیند تعلیم و تربیت.
- ۶-۲- رعایت اولویت در بودجه مورد نیاز آموزش و پرورش در لوایح بودجه سنواری به‌منظور تحقق اهداف و مأموریت‌های مندرج در سیاست‌های کلی.
- ۶-۳- بهبود مدیریت منابع و مصارف با هدف ارتقاء کیفیت و بهره‌وری نظام آموزش و پرورش.
- ۷- بهینه‌سازی فضا، زیرساخت‌های کالبدی و تجهیزات مدارس در مسیر تحقق اهداف نظام تعلیم و تربیت اسلامی با تأکید بر:

- ۱-۷- ضابطه‌مندسازی، بهسازی، زیباسازی، مقاوم‌سازی و مصون‌سازی مدارس با رعایت اصول معماری اسلامی ایرانی، مکان‌یابی و توزیع فضا به تناسب نیازها، طراحی و ساخت مجتمع‌های آموزشی و تربیتی و توسعه مشارکت مردم و نهادهای مدیریت شهری در احداث و نگهداری مدارس.
 - ۲-۷- احداث واحدهای آموزشی و پرورشی جدید متناسب با افزایش جمعیت و الزام سازندگان شهرک‌ها به احداث واحدهای مورد نیاز آموزش و پرورش.
 - ۳-۷- ارائه الگو و ضابطه لازم‌الرعايه از طرف وزارت آموزش و پرورش برای ساخت مدارس.
 - ۴-۷- تجهیز مدارس به فناوری اطلاعاتی و ارتباطی و فراهم آوردن زمینه استفاده بهینه از آموزش‌های مرتبط با فناوری‌های نو در مدارس.
 - ۸- ارتقاء نقش و اختیارات مدرسه در تحقق اهداف و مأموریت‌های مندرج در بند یک سیاست‌های کلی و تقویت مناسبات صحیح و سازنده آموزش و پرورش با خانواده‌ها، رسانه‌ها و جامعه.
 - ۹- تقویت آموزش و پرورش مناطق مرزی با تأکید بر توانمندسازی معلمان و دانش‌آموزان این مناطق.
 - ۱۰- تأمین ثبات مدیریت در آموزش و پرورش با رویکرد ارزشی و انقلابی و دور نگه‌داشتن محیط آموزش و پرورش از دسته‌بندی‌های سیاسی.
 - ۱۱- هماهنگی و انسجام بین اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌ها و محتوای تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش، آموزش عالی و سایر دستگاه‌های مرتبط.
 - ۱۲- ارتقاء جایگاه آموزش و پرورش از نظر شاخص‌های کمی و کیفی در سطح منطقه و جهان به منظور تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران.
 - ۱۳- استقرار نظام جامع رصد، نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام آموزش و پرورش.
- و به عنوان متولی آموزش و پرورش عمومی در نظام آموزش رسمی کشور در چارچوب اجرای سند تحول بنیادین و زیرنظام‌های آن، در سال ۱۳۹۸ تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ بالغ بر ۱۴۵۴۱ هزار نفر دانش‌آموز را در بیش از ۱۱۱ هزار مدرسه با حدود ۶۲۲ هزار کلاس درس در سراسر کشور تحت پوشش دارد.^۱ از این تعداد، بالغ بر ۷۰۵۹ هزار نفر (۴۸/۶ درصد) دانش‌آموز دختر و تعداد ۷۴۸۲ هزار نفر (۵۱/۴ درصد) دانش‌آموز پسر هستند. همچنین حدود ۱۱۱۴۲ هزار نفر (۷۶/۶ درصد) از دانش‌آموزان شهری و حدود ۳۴۰۰ هزار نفر (۲۳/۴ درصد) روستایی هستند. تعداد ۱۲۴۸۷ هزار نفر از دانش‌آموزان، دولتی بوده که به ترتیب ۷۰۵۷ هزار نفر (۵۶/۵ درصد) آنان در دوره ابتدایی، بیش از ۳۰۴۹ هزار نفر (۲۴/۵ درصد) آنان در دوره اول متوسطه و حدود ۲۳۸۰ هزار نفر (۱۹ درصد) در دوره دوم متوسطه مشغول به تحصیل هستند. حدود ۲۰۵۶ هزار نفر (۱۴/۲ درصد) از کل دانش‌آموزان غیردولتی بوده و در ۱۹۱۲۸ باب مدرسه غیردولتی مشغول به تحصیل هستند.

۱. خلاصه آمار آموزش و پرورش، سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸؛ مرکز برنامه‌ریزی نیروی انسانی و امور اداری وزارت آموزش و پرورش.

کل دانش آموزان

روند تغییرات تعداد کل دانش‌آموزان طی دوره زمانی ۹۸-۱۳۹۷ به موازات افزایش جمعیت کشور، صعودی است به نحوی که جمعیت دانش‌آموزی از ۱۳۲۷۲ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ با رشد حدود ۹/۶ درصد، به ۱۴۵۴۱ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ افزایش یافته است. پیش‌بینی‌های صورت گرفته حکایت از آن دارد که جمعیت لازم‌التعلیم ۶ تا ۱۱ ساله (دوره ابتدایی) تا سال ۱۴۰۳ دارای رشدی صعودی بوده و در این سال به حداکثر می‌رسد و سپس تا سال ۱۴۲۰ روند کاهشی خواهد داشت. جمعیت لازم‌التعلیم ۱۲ تا ۱۴ ساله (دوره اول متوسطه) تا سال ۱۴۰۵ روند افزایشی داشته و از سال ۱۴۰۵ تا ۱۴۲۰ دارای روند کاهشی است. جمعیت لازم‌التعلیم ۱۵ تا ۱۷ ساله (دوره دوم متوسطه) تا سال ۱۴۰۸ رشدی صعودی داشته و در این سال به حداکثر رسیده و سپس از سال ۱۴۰۸ تا ۱۴۲۰ روند کاهشی در پیش خواهد گرفت.

فضای آموزشی

تعداد مدارس در دوره‌های تحصیلی مختلف با افزایش جمعیت دانش‌آموزی و افزایش تقاضا برای فضای آموزشی، با احداث مدارس جدید و نیز تخریب و بازسازی مدارس موجود، از ۱۰۸ هزار واحد آموزشی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ با رشد حدود ۳ درصد به بالغ بر ۱۱۱ هزار واحد آموزشی در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ رسیده است.

کارکنان^۱

کل کارکنان آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، بالغ بر ۹۰۵ هزار نفر شامل بیش از ۷۶۵ هزار نفر (۸۵ درصد) کارکنان آموزشی (گروه‌های معلم، مدیریت مدرسه و کیفیت‌بخشی) بوده است، اما طی دوره مورد بررسی و متأثر از وجود روند صعودی رسیدن کارکنان به مرز بازنشستگی؛ تعداد کل کارکنان با روندی نزولی به ۸۵۳ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ کاهش یافته است. طی دوره زمانی مورد نظر، تعداد کارکنان آموزشی نیز به موازات کاهش تعداد کل کارکنان، تعداد ۷۱۷ هزار نفر را نشان می‌دهد. همچنین در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، حدود ۸۴ درصد از کارکنان را کارکنان آموزشی تشکیل داده‌اند.

۱. بدون دانشجویان متعهد خدمت

۱-۳- تحلیل و تبیین نماگرهای عملکردی بخش

همسو با تحولات جمعیتی و بالطبع جمعیت لازم‌التعلیم، نظام آموزش عمومی کشور نیز طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۷، تغییرات چشمگیری را در زمینه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی تجربه کرده است که در این بخش از گزارش، به روند عملکرد کمی و کیفی متغیرها و شاخص‌های مرتبط پرداخته می‌شود:

جدول ۱: روند تغییرات شاخص‌ها و متغیرهای کمی آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۷

۱۳۹۸-۹۹	۱۳۹۷-۹۸	۱۳۹۶-۹۷	واحد	شاخص / متغیر
۱۰۲۵	۹۲۷	۹۳۶	هزار نفر	تعداد نوآموزان پیش از دبستان
۷۸,۵	۷۴,۲	۷۰,۵	درصد	پوشش نوآموزان پیش از دبستان
۶۱	۶۳	۶۴	هزار نفر	تعداد نوآموزان دوره آمادگی یک ماهه در مناطق دوزبانه
۱۴۵۴۲	۱۳,۹۹۸	۱۳,۲۷۲	هزار نفر	کل دانش‌آموزان
۵۲۰	۴۹۸	۴۸۲	هزار باب	کل کلاس دایر
۲۴	۲۴,۱	۲۴,۲	نفر	تراکم دانش‌آموز در کلاس (دولتی)
۲۰۵۵	۱,۸۰۲	۱,۶۱۹	هزار نفر	دانش‌آموزان غیردولتی
۱۰۲	۹۹	۹۶	هزار باب	کلاس دایر غیردولتی
۴۸,۶	۴۸,۴	۴۸,۷	درصد	سهم دانش‌آموزان دختر از کل دانش‌آموزان
۱۴,۱	۱۲,۹	۱۲,۲	درصد	سهم دانش‌آموزان غیردولتی از کل دانش‌آموزان
۶۳,۲	۶۰,۵	۶۰,۵	درصد	سهم معلمان از کل کارکنان
۲۴,۵	۲۲,۸	۲۱,۵	نفر	نسبت دانش‌آموز به معلم (دولتی)
۳۸۴	۴۱۳	۳۸۱	هزار نفر	تعداد سوادآموزان تحت پوشش
۹۶,۴	۹۶,۲	۹۵,۷	درصد	نرخ باسوادی جمعیت ۱۰-۴۹ سال
۹۸,۱۶	۹۸,۱۸	۹۸,۱۳	درصد	پوشش تحصیلی واقعی دوره ابتدایی
۹۳,۸۸	۹۳,۷۴	۹۳,۵	درصد	پوشش تحصیلی واقعی دوره اول متوسطه
۸۱,۶۴	۸۱,۳۵	۸۳,۱۳	درصد	پوشش تحصیلی واقعی دوره دوم متوسطه
۹۶,۳۴	۹۸,۷	۹۸,۶	درصد	نرخ گذر از ابتدایی به دوره اول متوسطه
۹۲,۰۹	۹۱,۶	۹۲,۳	درصد	نرخ گذر از دوره اول متوسطه به دوره دوم متوسطه
۵۷,۶	۵۵,۷	۵۳,۸	درصد	نسبت مدارس ایمن به کل مدارس

منبع: سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش، سال‌های مختلف.

– ترکیب دانش‌آموزی

در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، از کل ۱۳۲۷۲ هزار نفر دانش‌آموز؛ تعداد ۷۸۷۸ هزار نفر (۵۹/۳ درصد) در دوره ابتدایی، تعداد ۳۱۹۲ هزار نفر (۲۴ درصد) در دوره اول متوسطه و تعداد ۲۲۰۱ هزار نفر (۱۶/۷ درصد) در دوره دوم متوسطه دوم مشغول به تحصیل بوده‌اند. افزایش جمعیت دانش‌آموزی به ۱۴۵۴۲ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، با تغییر در ترکیب دانش‌آموزان به ترتیب تعداد ۸۴۳۵ هزار نفر (۵۸ درصد) دانش‌آموز دوره ابتدایی، تعداد ۲۴۲۳ هزار نفر (۲۳/۵ درصد) دانش‌آموز دوره اول متوسطه و ۲۶۸۴ هزار نفر (۱۸/۵ درصد) دانش‌آموز دوره دوم متوسطه همراه است.

سهم دانش‌آموزان دختر

بررسی ترکیب کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، حاکی از پوشش تعداد ۶۴۵۸ هزار نفر (۴۸/۷ درصد) دانش‌آموز دختر و ۶۸۱۳ هزار نفر (۵۱/۳ درصد) دانش‌آموز پسر بوده است. افزایش جمعیت دانش‌آموزی به ۱۴۵۴۲ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در میزان سهم دانش‌آموزان دختر و پسر تغییر چندانی نداشته و دارای روندی با ثبات توأم با نوسانات جزئی است. لازم به ذکر است، ایجاد فرصت‌های آموزشی یکسان برای دختران و پسران لازم‌التعلیم از جمله شاخص‌های موفقیت در عملکرد فعالیت‌های آموزشی و پرورشی است و به‌عنوان ابزاری برای سنجش کمی و کیفی عملکرد نظام آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سهم دانش‌آموزان غیردولتی

در بررسی فعالیت مدارس غیردولتی مشاهده می‌شود که در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، تعداد ۱۶۱۹ نفر (۱۲/۲ درصد) از کل دانش‌آموزان را دانش‌آموزان غیردولتی تشکیل داده‌اند که با طی روند افزایشی در دوره زمانی مورد بررسی، تعداد این گروه از دانش‌آموزان به ۲۰۵۵ هزار نفر (۱۴/۱ درصد) از کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ افزایش یافته است. از مصادیق بارز مشارکت‌های مردمی در امر آموزش عمومی، وجود فعالیت مدارس غیردولتی است. الزام وزارت آموزش و پرورش به پوشش کلیه افراد لازم‌التعلیم از یک‌سو و لزوم ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی از سوی دیگر، استفاده از سایر ظرفیت‌های قانونی را برای پوشش هرچه بیشتر جمعیت لازم‌التعلیم، ایجاب می‌نماید.

نوآموزان پیش‌دبستانی

دوره پیش از دبستان به عنوان یک دوره رسمی و اما غیراجباری در نظام آموزشی کشور محسوب می‌شود، اما نقش مثبت و تأثیرگذار آموزش پیش از دبستان با توجه خاص به مناطق دوزبانه و محروم در موفقیت و ارتقاء تحصیلی دانش‌آموزان در دوره‌های تحصیلی بالاتر، به‌ویژه پایه‌های اول دوره ابتدایی انکارناپذیر است. در این راستا، تأکید مقام معظم رهبری در ارتباط تصویری با رؤسا و مدیران آموزش و پرورش بر لزوم اداره مهدکودک‌ها و پیش‌دبستانی‌ها توسط آموزش و پرورش مؤید اهمیت این بخش است.

تعداد نوآموزان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بالغ بر ۹۳۶ هزار نفر بوده که با رشدی بالغ بر ۹/۵ درصد به ۱۰۲۵ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ افزایش یافته است. روند مثبت نرخ پوشش نوآموزان از ۷۰/۵ درصد به ۷۸/۵ درصد طی دوره زمانی مورد نظر، حاکی از موفقیت نظام آموزش عمومی در این زمینه است.

کل کلاس دایر

کل کلاس‌های دایر با افزایش ساخت و سازهای فضای آموزشی، از حدود ۴۸۲ هزار باب در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ با بیش از ۳۸ هزار باب افزایش، به ۵۲۰ هزار باب در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ رسیده است.

پوشش تحصیلی

- دوره ابتدایی

در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره ابتدایی به میزان ۹۸/۱ درصد بوده است که به حدود ۹۸/۲ درصد در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، افزایش یافته است. با وجود روندی مثبت و هرچند جزئی در این زمینه، میزان شاخص مذکور در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ حکایت از خارج بودن ۱/۸ درصد از لازم‌التعلیمان این گروه سنی از جریان آموزشی است.

- دوره متوسطه اول

شاخص پوشش تحصیلی واقعی دوره اول متوسطه در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، معادل ۹۳/۵ درصد بوده که با روندی افزایشی به ۹۳/۹ درصد در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ ارتقاء یافته است و اما میزان شاخص مذکور به معنای خارج از جریان آموزش عمومی بودن بیش از ۶ درصد از جمعیت لازم‌التعلیم گروه سنی ۱۴-۱۲ سال است.

- دوره متوسطه دوم

نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره دوم متوسطه در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، به میزان ۸۳/۱ درصد بوده که به ۸۱/۷ درصد در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ کاهش یافته است. کم شدن شاخص مذکور که حاکی از کاهش پوشش آموزشی جمعیت گروه سنی دوره تحصیلی مورد نظر است، تحت تأثیر عوامل مختلف بوده و جای بحث و تأمل دارد.

- سهم معلمان از کارکنان

در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، سهم‌بری معلمان با تعداد ۵۴۳ هزار نفر از کل کارکنان حدود ۶۰ درصد بوده است و در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، با وجود کاهش تعداد کل کارکنان و به تبع آن کاهش معلمان، میزان شاخص مذکور ثابت و همان سهم ۶۰ درصدی را داراست.

– سهم مدارس ایمن به کل مدارس

با توجه به الگوی مدارس ایمن از سه جنبه تجهیزات و زیرساخت‌ها، یادگیری ایمن کاهش خطرپذیری بلایای طبیعی و آموزش پایدار و نیز مدیریت بحران مدارس؛ برآیند عملکرد حوزه‌های مورد نظر نشان می‌دهد نسبت مدارس ایمن به کل مدارس با روندی نسبتاً مطلوب از حدود ۵۴ درصد سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ به حدود ۵۸ درصد در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ افزایش یافته است. با وجود این، هنوز هم بخشی از مدارس موجود نیازمند ایمن‌سازی هستند.

۱-۴- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش

اصلی‌ترین مأموریت نظام آموزش و پرورش کشور، اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش^۱ در قالب شش زیر نظام برنامه درسی ملی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، راهبری و مدیریت، تأمین و تخصیص منابع مالی، تأمین فضا، تجهیزات و فناوری و پژوهش و ارزشیابی است و در جهت تحقق راهکارها و برنامه‌های مصوب زیرنظام‌های مذکور، فعالیت‌ها و اقدامات مؤثری به شرح زیر انجام شده است:

- تقویت و توسعه دوره پیش‌دبستانی به‌ویژه در مناطق محروم، روستایی و دو زبانه.
- فراهم آوردن تسهیلات و امتیازات مناسب برای جذب و نگهداشت نیروی کارآمد در دوره ابتدایی و تقویت نگاه تخصصی و زیربنایی به این دوره تحصیلی.
- اولویت‌بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع و امکانات.
- توجه و ارتقای پوشش تحصیلی دوره‌های متوسطه اول و دوم از طریق کاربرد شیوه‌ها و روش‌های متنوع آموزشی (از جمله آموزش از دور و رسانه‌ای).
- بسترسازی لازم برای ایجاد توازن در شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی متناسب با استعداد و علائق دانش‌آموزان و نیاز بازار کار و مهارت‌آموزی.
- توسعه پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی و حمایت از حضور معلمان پژوهنده در این پژوهش‌سراها.
- توسعه کاربرد فناوری‌های نوین در هوشمندسازی مدارس.
- افزایش تعداد مناطق برخوردار از مراکز اختلالات یادگیری برای مقابله با پدیده دیرآموزی در دانش‌آموزان.
- افزایش پوشش سوادآموزی با تقویت و گسترش مراکز یادگیری محلی.
- تقویت گروه‌های آموزشی به منظور هم‌اندیشی معلمان نخبه در راستای ارتقای کیفیت آموزشی.
- توزیع کتب درسی نیم‌بها و رایگان در مناطق محروم کشور.

۱. مصوب سال ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

-
- توجه ویژه به ارتقای وضعیت آموزش و توسعه فضاهای آموزشی در استان‌های محروم.
 - اما با وجود دستاوردهای قابل توجه در زمینه کمی و کیفی و سطح دسترسی جمعیت لازم‌التعلیم به آموزش، هنوز هم نظام آموزش و پرورش عمومی کشور با محدودیت‌ها و مشکلاتی مواجه است که مهم‌ترین آن عبارتند از:
 - دسترسی نابرابر افراد لازم‌التعلیم در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت در اثر پراکندگی جغرافیایی.
 - اختلال در پوشش تحصیلی افراد لازم‌التعلیم متأثر از برخی باورها و خرده‌فرهنگ‌ها.
 - تأکید بر جزئی‌نگری و حال‌نگری و عدم توانایی رویارویی سازنده با چالش‌های نظام تعلیم و تربیت
 - توجه به معلم صرفاً به عنوان انتقال‌دهنده دانش و مجری تصمیمات و نه تصمیم‌ساز در فرآیند برنامه‌ریزی درسی حاکمیت نگاه جزیره‌ای، وجود نظارت و مدیریت کنترلی و فقدان عرصه مشارکت‌پذیری و مسئولیت‌پذیری مبتنی بر خرد جمعی در حوزه‌های اجرایی.
 - عدم حاکمیت رویکرد برنامه‌ای در مدیریت منابع انسانی در اختیار و کمبود معلم با توجه به رشد جمعیت دانش‌آموزی.
 - ضعف نظام رفاهی و مشوق‌های لازم برای ایجاد انگیزه و ارتقاء منزلت اجتماعی کارکنان و به‌ویژه معلمان.
 - اثربخش نبودن نظام ارتقای حرفه‌ای و به‌روزرسانی صلاحیت‌های تخصصی کارشناسان و به‌طور خاص معلمان.
 - پایین بودن سهم آموزش مهارت‌های اساسی زندگی در برنامه درسی و عدم انتقال مهارت‌های اجتماعی مورد نیاز به دانش‌آموزان برای حضور مؤثر آنان در جامعه.
 - متناسب و به روز نبودن محتوای آموزشی با نیاز جامعه و عدم تنوع در شیوه‌های یاددهی - یادگیری.
 - این امر به‌ویژه در شرایط حاضر و شیوع ویروس کرونا در کشور و از طرفی وظیفه وزارت آموزش و پرورش به استمرار بی‌وقفه آموزش افراد لازم‌التعلیم در اقصی نقاط کشور، مشکلاتی را از قبیل عدم دسترسی و یا دسترسی ناکافی همگان به امکانات آموزش مجازی اعم از پوشش اینترنت و ابزارهای لازم برای آموزش الکترونیک، مهارت ناکافی دانش‌آموزان، معلمان و خانواده‌ها در استفاده از اینترنت و سامانه‌ها و نرم‌افزارهای آموزشی به دنبال داشته است.
 - ناکارآمدی نظام ارزشیابی و امتحانات در سنجش پیشرفت تحصیلی و توانایی‌های آموزشی کسب‌شده و ارزشیابی بر پایه محفوظات.

شایان ذکر است که مقام معظم رهبری در ارتباط تصویری با رؤسا و مدیران آموزش و پرورش در تاریخ ۱۳۹۹/۶/۱۱ نکات بسیار مهمی را فرمودند که اهم محورهای سخنان معظم‌له به شرح زیر است:

- «انسان‌سازی» منطق ایجاد دستگاه عظیم آموزش و پرورش و تأکید بر «انسان شایسته» به عنوان بیرون‌داد نظام آموزش و پرورش؛

- تبیین مشخصات و ویژگی‌های خروجی آموزش و پرورش که همانا «انسان منطبق بر تفکر اسلامی» است؛ خصوصیات هم‌چون ۱- مؤمن بودن؛ ۲- خردمند بودن؛ ۳- اندیشمند بودن؛ ۴- دانشمند شدن و کسب علم؛ ۵- مجاهد و اهل عمل بودن؛ ۶- با انصاف شدن؛ ۷- با نظم شدن؛ ۸- متخلق به اخلاق اسلامی شدن.

تبیین محتوای سیاست‌های اجرایی آموزش و پرورش:

(... چه دانش‌هایی را تعلیم بدهیم؟ فکر کردن را چگونه به آن‌ها تعلیم بدهیم؟ چگونه تخلق به اخلاق اسلامی را به آن‌ها تعلیم بدهیم؟ یعنی چگونگی کار؛ این مهم است. با چه شیوه‌ای، چه معارفی لازم است داده شود؟ چون تعلیم و تربیت است، در تعلیم چه دانش‌هایی لازم است؟ در تربیت چه نوع عملی و شیوه کاری مورد نیاز است؟ هر کدام به چه اندازه؟ در چه سطحی؟ به‌وسیله چه معلّمی؟ ...)

- تأکید بر لزوم ایجاد زیربنای مستحکم فکری و تحول بنیادی در آموزش و پرورش؛

- لزوم مشخص کردن اهداف کلان، راهبردهای کلی، سیاست‌های عملی و برنامه‌های اجرایی؛

- لزوم ترمیم و به‌روزرسانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱- ترمیم اصل سند به‌وسیله خود شورای عالی انقلاب فرهنگی ۲- تدوین برنامه جامع اجرایی از سوی آموزش و پرورش). ضرورت زمان‌بندی و وجود شاخص پیشرفت در برنامه‌ی جامع اجرایی:

(... این برنامه جامع باید همه هدف‌های عملیاتی را شامل شود، متقن باشد، دارای زمان‌بندی باشد؛ یعنی دو چیز مهم در این برنامه جامع لازم است: یکی زمان‌بندی، دیگری شاخص پیشرفت ...)

- تبیین سند تحول برای مدیران، کارکنان و معلمین:

(قابل فهم بودن؛ اطلاع‌رسانی به همه مدیران و معلمان...؛ و جذاب بودن سند).

- تأکید بر جایگاه معلمین؛ به‌عنوان افسران سپاه پیشرفت کشور.

-
- عوامل مهم در صیانت از شأن و نقش معلم: ۱- خود معلم؛ ۲- حمایت آموزش و پرورش؛ ۳- فرهنگ‌سازی توسط دستگاه‌های تبلیغی:
- (... صیانت از جایگاه معلم؛ لزوم حمایت دستگاه‌های ذی‌ربط از جمله سازمان برنامه و بودجه ...).
- تأکید بر لزوم جذب و تربیت معلم از طریق دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه شهید رجایی، به‌عنوان تنها مسیر ورود معلم به آموزش پرورش:
- (... دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه شهید رجایی یکی از آن بهترین مراکزی است که در کشور برای مسائل فرهنگ و مانند این‌ها به وجود آمده. باید این جور باشد که حتی یک معلم از غیر این مسیر وارد آموزش پرورش نشود ... حتی دوره‌های کوتاه‌مدتی که حالا برنامه‌ریزی شده و دوره‌هایی که وجود دارد، مثلاً یک‌ساله و مانند اینها هم در سایه و در ضمن و با مسئولیت این دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه شهید رجایی باشد؛ ... من اینجا به عزیزان مجلس هم سفارش کنم این طور نباشد که یک جوری تصویب کنند که مثلاً یک جمعی، یک وقت بی‌حساب به شکل برف‌انباری، همین جوری وارد آموزش پرورش بشوند؛ این جوری مصلحت نیست ...).
- لزوم رعایت صلاحیت‌ها (دینی، اخلاقی، سیاسی) در جذب و گزینش معلم:
- (... نیروهای بی‌کیفیت وارد آموزش پرورش نشوند؛ چون موجب ضرر خواهد بود ...).
- اهمیت رعایت عدالت آموزشی؛
- (... این که باید دانش‌آموز ما در فلان نقطه دوردست با دانش‌آموز ما در فلان محله تهران از لحاظ نصیب آموزشی تفاوتی نداشته باشد، یک اصل است ...).
- توجه به آفات و زیان‌های احتمالی در آموزش مجازی.
- ضرورت اهتمام به فعالیت‌های پرورشی:
- (... یعنی این را بدون هیچ ملاحظه‌ای آدم قاطعاً می‌تواند بگوید. متأسفانه مدت‌ها است که با همه تأکیدی که در این زمینه شده، بحث پرورش، بحث عقب‌مانده است ...).
- اهمیت شناسایی و پرورش استعداد‌های درخشان:
- (... به سمپاد باید برسید. این پرورش استعداد‌های درخشان و برجسته، یکی از مسائل بسیار اساسی و مهم است ... جایگاه کشور در المپیادها هم بایستی پیش برود ...).

– لزوم اداره مهدکودک‌ها و پیش‌دبستانی‌ها توسط آموزش و پرورش علت اصرار نفوذ طواغیت عالم در آموزش و پرورش کشورها (... چرا بایستی فرهنگ یک کشوری مثل کشور اسلامی ایران و یا کشورهای اسلامی و شاید بعضی کشورهای دیگر در دنیا تحت تأثیر یک سندی (سند ۲۰۳۰) قرار بگیرد که آدم‌های این تمدن‌ها، این کشورها، جوامع فاسد و غلط آن را تنظیم کرده‌اند؟ (...).

۱-۵- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۴۰۰

لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به عنوان نقشه راه سال پایانی دولت دوازدهم و آخرین سال برنامه ششم توسعه به شمار می‌رود که در چارچوب سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، برنامه کلی اصلاح ساختار بودجه، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های جمعیت و با توجه ویژه به رویکردهای کلان از قبیل مقابله فعالانه با شیوع ویروس کرونا و کاهش آثار منفی اقتصادی آن، اصلاح ساختار بودجه با رویکرد رفع موانع تولید و تسهیل فضای کسب و کار و توسعه الگوی مشارکت عمومی- خصوصی بر اساس اسناد فرادستی سند چشم‌انداز، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، قوانین خاص دستگاه اجرایی، اولویت‌های ابلاغی رئیس‌جمهور، تکالیف مقرر در قانون برنامه ششم توسعه تهیه و تدوین شده است.

تدوین بودجه وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌ها و ردیف‌های مستقل و تابعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، با مدنظر قرار دادن محورهای اصلاحات ساختاری بودجه و حذف فرایندها و هزینه‌های غیرضرور، ارتقای بهره‌وری و شناسایی و عملیاتی نمودن راهکارهای افزایش منابع، توجه ویژه به راهکارهای مقابله با شرایط ناشی از شیوع ویروس کرونا از قبیل ارتقاء توسعه خدمات آموزش الکترونیکی در کلیه مقاطع تحصیلی با هدف گسترش پوشش آموزش مجازی در سطح تمام نقاط کشور، تلاش در جهت اتصال تمامی مدارس کشور به شبکه ملی اطلاعات با مشارکت دستگاه‌های اجرایی مرتبط، صورت گرفته است.

۱-۶- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش

احکام بودجه‌ای با ماهیت هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه ۱۴۰۰ کشور به شرح زیر است:

– تبصره (۲) بند (و):

به منظور استمرار پرداخت‌های ناشی از متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی، رد بخشی از بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی، تأمین بخشی از پاداش پایان خدمت کارکنان دستگاه‌های اجرایی، رتبه‌بندی معلمان، تأمین بخشی از مطالبات ایثارگران و بیمه‌های تکمیلی، تأمین پاداش پایان خدمت و ذخیره مرخصی شهدا و ایثارگران بازنشسته مشمول قانون حالت اشتغال، به دولت اجازه داده

می‌شود تا سقف نهمصد هزار میلیارد (۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل ارائه حق‌الامتياز، واگذاري سهام و حقوق مالکانه، واگذاري طرح‌هاي تملک دارايي‌هاي سرمايه‌اي و طرح‌هاي سرمايه‌گذاري متعلق به دولت و شرکت‌هاي دولتي و همچنين واگذاري اموال و دارايي‌هاي غيرمنقول مازاد تأمين نمايد. واگذاري‌ها در چهارچوب قوانين و مقررات به تأييد هيئت وزيران مي‌رسد.

لازم به ذکر است در راستاي ارتقاء معيشت معلمان گرامي در سال آتي، استمرار رتبه‌بندی معلمان که به استناد جزء (۲) بند (الف) تبصره (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه در تعهد دولت است، اعتبار مورد نیاز اجرائی آن در سقف اعتبارات ادارات کل آموزش و پرورش و همچنين در سرجمع در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ لحاظ شده است. همچنين اعتبار مربوط به مطالبات پاداش پايان خدمت فرهنگيان بازنشسته سال ۱۳۹۹، در سرجمع اعتبار موضوع تبصره مذکور پيش‌بینی شده است.

– بند (ی) تبصره (۹):

کليه واحدهای آموزشی دولتي وزارت آموزش و پرورش از پرداخت هزینه‌هاي آب، برق و گاز (در صورت رعايت الگوی مصرف) معاف هستند. سقف الگوی مصرف به روز شده طی دستورالعملی توسط وزارتخانه‌هاي نفت، نیرو و آموزش و پرورش و سازمان برنامه و بودجه کشور حداکثر تا سه ماه تهیه و ابلاغ می‌شود.

بند (۵) جدول ذیل تبصره (۱۴)، در بخش خزانه‌داری کل کشور و سایر بخش‌ها:

اجرائی معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌هاي گاز مصرفی تا سقف ۶۰۰ میلیارد ریال.

بند (۴-۲۵) جدول ذیل تبصره (۱۴)، در بخش مصارف هدفمندی:

پيش‌بینی ردیف «سازمان پژوهش و برنامه‌ريزی آموزی- يارانه کاغذ کتب درسی» با اختصاص مبلغ ۱۲۰۰ میلیارد ریال.

۱-۷- تحلیل و تبیین وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش

بخش آموزش و پرورش عمومی دارای ۲۰ ردیف درآمدی شامل ۱۸ ردیف با ماهیت درآمد اختصاصی و دو ردیف با ماهیت درآمد عمومی است و وزارت آموزش و پرورش با (۹) ردیف درآمدی، بیشترین تعداد ردیف درآمدی را داراست. مابقی ردیف‌هاي درآمدی مرتبط با دستگاه‌هاي مستقل از قبیل سازمان آموزش و پرورش استثنایی، دانشگاه فرهنگيان، سازمان نهضت سوادآموزی، سازمان مدارس و مراکز غيردولتي و توسعه مشارکت‌هاي مردمی، سازمان پژوهش و برنامه‌ريزی آموزشی و پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش است. مبنای وصول درآمد دستگاه‌هاي اجرائی بخش، مستندات و مجوزهاي قانونی است و با توجه به ماهیت منشأ اخذ درآمد، صرف فعالیت‌هاي جاری و تعمیر و تجهیز فضاهاي آموزشی و پرورشی می‌شود.

در سال ۱۳۹۷ میزان درآمد وصولی دستگاه‌هاي اجرائی ذیل بخش به میزان ۱۰۳۸۰ میلیارد ریال شامل ۸۵۴۲ میلیارد ریال (۸۲/۴ درصد) استانی و مبلغ ۱۸۲۷ میلیارد ریال (۱۷/۶ درصد) ملی بوده است. بالغ بر

۹۹/۸ درصد از درآمد مذکور ماهیت اختصاصی داشته و صرفاً ۰/۲ درصد آن عمومی است. از این رقم، بیش از ۸۸۲۵ میلیارد ریال (۸۵ درصد) آن، متعلق به وزارت آموزش و پرورش بوده که حدود ۸۵۴۲ میلیارد ریال (۹۷ درصد) آن استانی و مربوط به ادارات کل آموزش و پرورش استان‌هاست.

در سال ۱۳۹۸ میزان درآمد وصولی دستگاه‌های اجرایی ذیل بخش به میزان ۱۴۲۵۹ میلیارد ریال شامل ۱۰۶۷۳ میلیارد ریال (۷۵ درصد) استانی و مبلغ ۳۵۴۴ میلیارد ریال (۲۵ درصد) ملی است. بخش عمده درآمد مذکور (بالغ بر ۹۹/۷ درصد) ماهیت اختصاصی داشته و ۰/۳ درصد آن عمومی بوده است. از این رقم، بیش از ۱۱۰۱۹ میلیارد ریال (۷۷/۳ درصد) آن، متعلق به وزارت آموزش و پرورش شامل حدود ۱۰۶۷۳ میلیارد ریال (۹۷ درصد) درآمد استانی و متعلق به ادارات کل آموزش و پرورش استان‌هاست.

درآمد مصوب بخش در سال ۱۳۹۹، حدود ۲۲۸۹۴ میلیارد ریال است که نسبت به عملکرد سال قبل، دارای ۶۱ درصد رشد (شامل رشد ۱۲۷ درصدی درآمدهای ملی و حدود ۳۲ درصد رشد درآمدهای استانی) است. رشد قابل توجه درآمدهای ملی ناشی از افزایش ردیف درآمدی دانشگاه فرهنگیان مربوط به درآمد وصولی بخشی از حقوق مشمول ضریب سنواتی دانشجو معلمان مشغول به تحصیل است. در این سال نیز مبلغ ۱۴۰۵۰ میلیارد ریال (۶۳/۵ درصد) از مبلغ ۲۲۰۹۳ درآمد اختصاصی، ماهیت استانی دارد.

جدول ۲: ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش برحسب ماهیت و مستند قانونی

شماره طبقه‌بندی دستگاه	دستگاه اجرایی	کد درآمدی	عنوان	مستند قانونی وصول	ماهیت (عمومی / اختصاصی)
۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۱۳۰۳۰۱	درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی	بند (ب) ماده (۷) قانون وصول برخی درآمدهای دولت	اختصاصی*
		۱۴۰۱۱۷	درآمد حاصل از هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای	تبصره ۷۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور و آئین‌نامه اجرایی موضوع بند ب تبصره ۷۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور	اختصاصی*
		۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه (شامل فعالیت‌های فرهنگی، هنری ورزشی و تولیدی کانون‌های پرورشی، اردوگاه‌های تربیتی، مطالبات ۲٪ سنوات گذشته و...)	بند چ ماده ۶۳ قانون برنامه توسعه	اختصاصی*
		۲۱۰۲۰۱	منابع حاصل از فروش ساختمان و تأسیسات دولتی	بند ۴ ماده ۱۳ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	عمومی
		۱۴۰۱۰۴	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی - درمانی	ماده ۱۵ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین‌نامه اجرایی آن	اختصاصی

تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

اختصاصی	بند ۳ ماده ۱۳ و مواد ۱۶ و ۱۸ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	درآمد حاصل از عوارض شهرداری - بند ۳ ماده ۱۳ و مواد ۱۶ و ۱۸ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	۱۴۰۱۱۸		
اختصاصی	ماده ۱۵ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	۱۴۰۱۴۵		
اختصاصی	ماده ۱۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	درآمد خدمات آموزشی و فرهنگی - برگزاری مسابقات علمی و ورزشی، آزمون های ورودی و همچنین برقراری دوره های آموزش شبانه، تقویتی و جبرانی و کوتاه مدت، صدور تأییدیه تحصیلی	۱۴۰۱۵۹		
اختصاصی	ماده ۶ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین و اصلاحیه آن	منابع حاصل از فروش ماشین آلات و تجهیزات دستگاه های دولتی	۲۱۰۲۰۳		
عمومی	ماده ۲۲ قانون وصول	توزیع درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	۱۴۰۲۰۳	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰
اختصاصی	ماده ۶ قانون وصول	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	۱۴۰۱۴۵		
اختصاصی	ماده ۱۴ قانون تنظیم	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳		
اختصاصی	ماده (۱) پیوست شماره یک آئین نامه مالی و معاملاتی مصوب هیئت امناء دانشگاه فرهنگیان	درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	۱۴۰۱۲۰	دانشگاه فرهنگیان	۱۲۷۷۵۰
اختصاصی	ماده (۱) پیوست شماره یک آئین نامه مالی و معاملاتی مصوب هیئت امناء دانشگاه فرهنگیان	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳		
اختصاصی*	قوانین بودجه سنواتی	درآمد حاصل از خدمات سوادآموزی شامل کمک های بین المللی، اجاره ساختمان ها و سایر خدمات آموزشی، پرورشی، رایانه ای و فروش نشریات	۱۴۰۱۵۶	نهضت سوادآموزی	۱۲۸۰۰۰
اختصاصی*	ماده ۲۰ قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی: به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده در هر سال معادل (۴٪) از شهریه دریافت توسط مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی را دریافت و به خزانه داری کل کشور واریز نماید.	درآمدهای متفرقه	۱۶۰۱۰۱	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت های مردمی	۱۲۷۵۱۲

اختصاصی	ماده ۹۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت، ماده ۱۶ الحاق (۱)	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۲۷۵۰۴
اختصاصی	ماده ۹۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت، ماده ۱۶ الحاق (۱)	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	۱۴۰۲۰۳	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	
اختصاصی	اساسنامه پژوهشگاه	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰۱۰۷	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۱۲۷۸۵۰

* به استناد درج در جداول بودجه سنواتی

جدول ۳: عملکرد ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش طی سال‌های ۴۰۰-۱۳۹۷ (میلیون ریال)

دستگاه اجرایی	شماره طبقه‌بندی	عنوان	عملکرد ۱۳۹۷	عملکرد ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	لایحه بودجه ۱۴۰۰
وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۸,۸۲۵,۱۱۴	۱۱,۰۱۹,۰۸۰	۱۶,۸۹۱,۰۰۰	۱۸,۸۵۱,۰۰۰
وزارت آموزش و پرورش	۱۳۰۳۰۱	درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی	۱,۰۶۸,۴۲۹	۱,۵۵۸,۷۴۸	۱,۸۰۶,۰۰۰	۲,۵۰۶,۰۰۰
	۱۴۰۱۰۴	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی- درمانی	۱,۶۰۰,۴۱۳	۱,۸۱۵,۴۲۵	۲,۵۰۰,۰۰۰	۳,۲۰۰,۰۰۰
	۱۴۰۱۱۷	درآمد حاصل از هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای	۲۲۰,۲۱۶	۲۷۰,۶۱۷	۵۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰
	۱۴۰۱۱۸	درآمد حاصل از عوارض شهرداری- بند ۳ ماده ۱۳ و مواد ۱۶ و ۱۸ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	۱,۰۱۱,۷۷۸	۱,۳۷۶,۳۴۳	۱,۸۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
	۱۴۰۱۴۵	درآمد حاصل از مراکز آموزشی- رفاهی	۲,۴۴۸,۱۲۲	۲,۸۹۸,۹۶۳	۳,۲۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
	۱۴۰۱۵۹	درآمد خدمات آموزشی و فرهنگی- برگزاری مسابقات علمی و ورزشی، آزمون‌های ورودی و همچنین برقراری دوره‌های آموزش شبانه، تقویتی و جبرانی و کوتاه‌مدت، صدور تأییدیه تحصیلی	۱,۱۷۰,۲۱۸	۱,۱۷۹,۰۶۳	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰
	۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه	۱,۱۰۲,۸۰۶	۱,۳۰۴,۹۵۵	۳,۰۰۰,۰۰۰	۱,۷۰۰,۰۰۰
	۲۱۰۲۰۱	منابع حاصل از فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی	۱۱,۰۶۶	۴۰,۳۷۴	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰
	۲۱۰۲۰۳	منابع حاصل از فروش ماشین‌آلات و تجهیزات دستگاه‌های دولتی	۱۹۲,۰۶۶	۵۷۴,۵۹۲	۲۸۵,۰۰۰	۵۴۵,۰۰۰
	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۲۷۵۰۴	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۳۴,۵۱۰	۱۵۳,۸۴۳	۲۵۰,۰۰۰

تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۳۰,۸۸۶	۲۹,۱۰۰	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
۳۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۱۲۲,۹۵۷	۱۰۳,۹۵۵	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	۱۴۰۲۰۳	
۱,۵۰۰	۱,۵۰۰	۳۵۱		سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۱۲۷۸۵۰	
۱,۵۰۰	۱,۵۰۰	۳۵۱	۱,۴۵۵	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰۱۰۷	
۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۵۷,۳۹۳	۱۷۰,۴۸۸	سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت های مردمی	۱۲۷۵۱۲	سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت های مردمی
۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۵۷,۳۹۳	۱۷۰,۴۸۸	درآمدهای متفرقه	۱۶۰۱۰۱	سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت های مردمی
۱۳۰,۰۰۰	۰	۰	۰	سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان	۱۲۷۵۱۷	سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان
۱۳۰,۰۰۰	۰	۰	۰	درآمد خدمات آموزشی و فرهنگی - برگزاری مسابقات علمی و ورزشی، آزمون های ورودی و همچنین برقراری دوره های آموزش شبانه، تقویتی و جبرانی و کوتاه مدت، صدور تأییدیه تحصیلی	۱۴۰۱۵۹	سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان
۱۰,۴۵۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۹۹,۸۹۳	۸۹۰,۷۸۲	دانشگاه فرهنگیان	۱۲۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان
۱۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۴۳,۱۹۳	۹۰,۰۲۰	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	دانشگاه فرهنگیان
۱۰,۳۰۰,۰۰۰	۴,۹۰۰,۰۰۰	۲,۳۵۶,۷۰۰	۸۰۰,۷۶۲	درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	۱۴۰۱۲۰	
۵۵۱,۵۰۰	۴۶۱,۳۲۰	۴۰۶,۶۹۱	۳۳۵,۷۷۷	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۵۴۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۴۰۳,۲۸۴	۳۳۴,۱۰۱	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱,۵۱۳	۱,۶۷۶	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	۱۴۰۱۴۵	سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۱.۵۰۰	۱.۳۲۰	۱.۸۹۴	.	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	۱۴۰.۲۰۳	پرورش استثنایی
۶۵.۰۰۰	۴۰.۰۰۰	۲۱.۶۹۹	۲۳.۰۷۷	نهضت سوادآموزی	۱۲۸.۰۰۰	نهضت سوادآموزی
۶۵.۰۰۰	۴۰.۰۰۰	۲۱.۶۹۹	۲۳.۰۷۷	درآمد حاصل از خدمات نهضت سوادآموزی شامل کمک‌های بین‌المللی، اجاره ساختمان‌ها و سایر خدمات آموزشی، پرورشی، رایانه‌ای و فروش نشریات	۱۴۰.۱۵۶	نهضت سوادآموزی
۳۰.۶۴۹.۰۰۰	۲۲.۸۹۳.۸۲۰	۱۴.۲۵۸.۹۵۰	۱۰.۳۷۹.۷۴۸	جمع کل		

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

در فرایند تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ضمن جهت‌گیری ایجاد شفافیت در منابع و واقعی نمودن درآمدها بر اساس روند عملکرد سال‌های گذشته، پیش‌بینی درآمد بخش برای سال آتی به میزان ۳۰۶۴۹ میلیارد ریال است که نسبت به رقم ۲۲۸۹۴ میلیارد ریال مصوب سال جاری، حدود ۳۳/۸ درصد افزایش یافته است. بخش اعظم این افزایش مربوط به کد درآمدی ذیل دانشگاه فرهنگیان و شامل درآمدهای وصولی متأثر از افزایش ضریب سالانه حقوق دانشجو معلمان مشغول به تحصیل در دانشگاه مذکور می‌باشد که موجب افزایش ۱۱۰ درصدی درآمد دانشگاه فرهنگیان از ۵۰۰۰ میلیارد ریال مصوب سال جاری به رقم ۱۰۴۵۰ میلیارد ریال برای سال آتی شده است. همچنین برای سال ۱۴۰۰، اقدام به ایجاد ردیف درآمدی جدید ذیل سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان با پیش‌بینی مبلغ ۱۳۰ میلیارد ریال شده است که مربوط به وجوه ثبت‌نام داوطلبان آزمون‌های ورودی المپیادهای علمی است.

۱-۸- تحلیل و تبیین اعتبارات هزینه‌ای بخش (برحسب برنامه - دستگاه اجرایی و...)

ردیف‌های متفرقه

طی سال‌های اخیر و در راستای اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و شفاف‌سازی فعالیت‌ها؛ تعدادی از ردیف هزینه‌ای در فرایند تدوین لوایح بودجه سنواتی ایجاد، ادغام و یا حذف شده‌اند و در حال حاضر فعالیت‌های بخش آموزش و پرورش عمومی علاوه بر وزارتخانه، توسط نه (۹) دستگاه و پانزده (۱۵) ردیف تابعه ذیل حوزه ستاد وزارت آموزش و پرورش صورت می‌گیرد. بررسی روند اعتبارات هزینه‌ای این بخش طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷، حاکی از افزایش اعتبارات دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای ذیل این بخش از ۳۶۴۰۵۲ میلیارد ریال اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ با نرخ رشد متوسط سالانه ۳۸/۱ درصد به بیش از ۹۵۹۱۵۰ میلیارد ریال برآورد سال ۱۴۰۰ است. قابل ذکر است، ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها همه‌ساله به‌طور متوسط حدود ۹۱ درصد از اعتبار مصوب بخش را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴: اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷ (میلیارد ریال)

سال	مصوب	ابلاغی	پرداختی
۱۳۹۷	۳۶۴,۰۵۲	۳۶۳,۰۷۷	۳۷۴,۳۹۲
۱۳۹۸	۴۶۰,۳۹۸	۴۵۹,۳۳۵	۴۸۰,۵۱۱
۱۳۹۹	۵۸۶,۹۶۳	۵۸۵,۲۲۳	-
۱۴۰۰	۹۵۹,۱۵۰	-	-

از محل ردیف اصلی - منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.

اعتبارات برحسب برنامه اجرایی

کل فعالیت‌های آموزشی و پرورشی برحسب ماهیت فعالیت، در قالب برنامه‌های اجرایی مختلف انجام می‌گیرد که طی سال‌های مورد بررسی در فرایند ساماندهی و بازنگری فعالیت دستگاه‌های اجرایی از تعداد ۳۳ برنامه در سال ۱۳۹۷ به ۳۰ برنامه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، کاهش یافته است. اعتبارات پرداختی بخش در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۳۷۴۳۴۲ میلیارد ریال بوده که معادل ۱۰۲/۸ درصد اعتبار مصوب و ۱۰۳ درصد اعتبار ابلاغی است. در سال مذکور اعتبار پرداختی در قالب ۳۳ برنامه اجرایی بوده که برنامه‌های اجرایی متناظر با دوره‌های تحصیلی مختلف بالغ بر ۳۵۴۷۴۸ میلیارد ریال (حدود ۹۵ درصد) از هزینه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند و در بین آنها، برنامه آموزش ابتدایی با رقم ۱۶۳۳۲۳ میلیارد ریال، دارای سهمی بالغ بر ۴۴ درصد از کل اعتبارات پرداختی است.

پرداخت‌های هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۸ در قالب تعداد ۳۰ برنامه اجرایی میزان ۴۸۰۵۱۱ میلیارد ریال است که نسبت به پرداختی سال ۱۳۹۷، بالغ بر ۲۸/۳ درصد رشد داشته است. در سال ۱۳۹۸ نیز هزینه‌کرد برنامه آموزش ابتدایی با ۲۱۶۵۵۶ میلیارد ریال (۴۵ درصد)، دوره اول متوسطه با ۱۳۱۹۹۹ میلیارد ریال (۲۷/۵ درصد) و دوره دوم متوسطه نظری با ۷۴۹۴۶ میلیارد ریال (۱۶ درصد) و دوره‌های متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش با ۳۳۸۸۱ میلیارد ریال (۷ درصد)، جمعاً به میزان ۹۵/۲ درصد کل اعتبار پرداختی بخش بوده است. قابل ذکر است بخش عمده اعتبارات برنامه‌های یاد شده به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها اختصاص دارد.

اعتبار مصوب سال جاری (۱۳۹۹) بخش با تعداد ۳۱ برنامه اجرایی به میزان ۵۸۶۹۶۳ میلیارد ریال است که بالغ بر ۲۲ درصد افزایش نسبت به عملکرد سال قبل دارد. در این سال نیز سهم برنامه‌های اجرایی متناظر با دوره‌های تحصیلی مختلف، حدود ۹۲ درصد است و برنامه آموزش ابتدایی، ۴۱ درصد اعتبارات را شامل می‌شود.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، رقم ۹۵۹۱۵۰ میلیارد ریال برای بخش پیش‌بینی شده است که ۶۳/۴ درصد نسبت به اعتبار مصوب سال جاری، افزایش نشان می‌دهد. بررسی توزیع مبلغ یاد شده بین تعداد ۳۰ برنامه اجرایی، حاکی از سهم‌بری حدود ۹۴/۸ درصدی برنامه‌های آموزشی با رقم ۹۰۸۹۳۵ میلیارد ریال از کل اعتبار بخش است و برنامه آموزش ابتدایی در بین آنها با رقم ۴۰۴۵۱۵ میلیارد ریال، به‌تنهایی بالغ بر ۴۲/۲ درصد از اعتبارات را تشکیل می‌دهد.

جدول ۵: عملکرد اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه اجرایی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷ (میلیون ریال)

ردیف	کد برنامه	عنوان	عملکرد ۱۳۹۷	عملکرد ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	لایحه بودجه ۱۴۰۰
۱	۱۰۰۲۰۱۰۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی آماری	۱۴۰۰۶۵	۱۸۰۵۵۸	۷۰۲۲۳	۱۱۰۵۶۰
۲	۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک		۰	۱۳۵۰۲۷۱	۴۸۰۳۳۰
۳	۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۱۶۳۰۳۲۲۰۹۲۲	۲۱۶۰۵۵۵۰۷۰۴	۲۳۸۰۶۵۴۰۳۷۳	۴۰۴۰۵۱۵۰۱۱۶
۴	۱۸۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور	۱۰۰۷۳۰۱۵۳	۱۰۹۸۷۰۰۵۳	۳۰۱۷۵۰۰۰۰	۴۰۷۱۰۰۰۰۰
۵	۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۱۰۴۰۵۴۲۰۴۱۰	۱۳۱۰۹۹۸۰۷۹۴	۱۵۶۰۱۵۹۰۲۶۴	۲۶۵۰۷۶۴۰۱۳۵
۶	۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۵۹۰۶۵۷۰۳۳۸	۷۴۰۹۴۶۰۰۸۰	۹۰۰۴۲۷۰۳۲۳	۱۵۵۰۱۲۳۰۷۴۷
۷	۱۸۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد	۱۱۴۰۹۴۵	۰	۴۵۰۰۰۰۰	۵۹۰۰۰۰۰
۸	۱۸۰۱۰۳۲۰۰۰	برنامه آموزش و پرورش دانش‌آموزان	-	-	۹۰۹۵۰۰۰۰۰	-
۹	۱۸۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان	۴۴۸۰۴۸۹	۵۳۰۰۹۲۱	۳۰۱۳۹۰۹۰۰	۲۰۸۹۸۰۶۹۸
۱۰	۱۸۰۲۰۷۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۱۰۸۹۰۰۲۸۲	۱۴۰۷۱۰۰۵۰۷	۲۲۰۸۴۷۰۱۴۷	۳۵۰۷۷۸۰۷۱۸
۱۱	۱۸۰۲۰۷۷۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۱۵۰۳۳۵۰۲۶۹	۱۹۰۱۷۰۰۵۷۹	۳۰۰۸۲۳۰۶۱۹	۴۷۰۷۵۳۰۶۴۸
۱۲	۱۸۰۶۰۰۶۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۲۷۶۰۹۲۵	۲۵۳۰۵۹۳	۵۱۳۰۸۴۷	۶۶۷۰۲۳۵
۱۳	۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه حمایت از فرهنگیان	۱۲۱۰۳۲۸	۰	۲۰۰۰۰۰۰	۳۲۰۰۰۰۰
۱۴	۱۷۰۲۰۱۱۰۰۰	برنامه تربیت‌بدنی دانش‌آموزان	۱۷۲۰۸۹۵	۲۸۳۰۹۷۴	۱۰۰۰۰۰۰۰۰	۹۵۱۰۵۰۰
۱۵	۱۶۰۱۰۱۲۰۰	برنامه ارتقاء سلامت دانش‌آموزان	۱۶۷۰۱۲۹	۱۹۰۰۸۰۳	۶۷۰۰۵۰۰	۶۳۹۰۱۰۰
۱۶	۱۸۰۱۰۱۱۰۰۰	برنامه راهبری سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۲۴۷۰۳۷۸	۲۴۲۰۳۲۰	۲۱۹۰۱۳۰	۳۰۰۰۰۰۰
۱۷	۱۸۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ارتقای حرفه‌ای معلمان	۵۲۱۰۰۸۸	۴۷۰۰۴۵۶	۸۲۷۰۴۶۳	۵۳۸۰۷۶۸

تحلیل، بخش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۷,۱۷۰,۸۶۲	۴,۷۳۱,۰۰۵	۳,۶۴۰,۷۰۷	۲,۳۱۲,۵۲۳	برنامه تربیت معلم	۱۸۰۲۰۱۵۰۰۰	۱۸
-	-	۷۷,۵۸۱	۳۰۶,۳۵۶	برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	۱۸۰۳۰۰۸۰۰۰	۱۹
-	-	۳۲,۷۶۱	۶۰,۸۳۸	برنامه خدمات فرهنگی دانشجویی	۱۸۰۳۰۰۹۰۰۰	۲۰
۷,۳۵۴	۶۰,۶۵	۹۹,۹۹۷	۷۲,۳۲۸	برنامه پژوهش‌های پایه دانشگاهی	۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	۲۱
۱۱۹,۸۲۰	۹۸,۸۲۰	۱۱۰,۴۱۰	۶۷,۸۹۱	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۱۸۰۵۰۰۳۰۰۰	۲۲
۶,۶۶۷,۲۱۶	۴,۹۳۶,۵۵۹	۳,۹۰۱,۲۵۱	۳,۸۰۵,۹۴۴	برنامه سوادآموزی	۱۸۰۱۰۱۳۰۰۰	۲۳
۷۰۴,۰۰۰	۵۲۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۵۷,۵۲۹	برنامه آموزش پیش از دبستان	۱۸۰۱۰۰۳۰۰۰	۲۴
۲۰,۵۰۴,۲۷۰	۱۳,۴۲۷,۲۲۱	۱۰,۱۸۲,۴۰۹	۸,۷۶۵,۹۰۸	برنامه آموزش استثنایی	۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	۲۵
۱۲۶,۰۱۰	۹۷,۴۴۰	۱۵,۱۷۹	۲۰,۲۵۵	برنامه آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۱۸۰۲۰۱۱۰۰۰	۲۶
۱۵۰,۸۱۰	۱۱۸,۹۲۳	۳۰,۰۰۰	۳۲,۶۴۲	برنامه توان‌بخشی دانش‌آموزان استثنایی	۱۹۰۴۰۱۰۰۰۰	۲۷
-	-	-	۱۱,۰۰۰	برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانش‌آموزان	۱۸۰۱۰۱۹۰۰۰	۲۸
۱۰۴,۲۳۵	۵۵,۹۴۲	-	-	برنامه بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزشی و ارزیابی و نظارت بر مصوبات	۱۸۰۱۰۲۹۰۰۰	۲۹
-	-	۸,۱۲۰	۷,۹۸۶	برنامه نظارت و ارزیابی مصوبات شورا	۱۸۰۱۰۱۴۰۰۰	۳۰
-	-	۳۰,۷۰۷	۲۶,۷۶۳	برنامه بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزش و پرورش	۱۸۰۱۰۲۰۰۰۰	۳۱
۴۷۶,۲۸۲	۳۳۵,۰۰۰	۱۰۱,۲۲۳	۱۲۶,۶۵۰	برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان	۱۸۰۱۰۱۸۰۰۰	۳۲
-	-	۷۷,۱۵۶	۸۳,۴۹۵	برنامه هدایت و ارتقاء فعالیت‌های سازمان دانش‌آموزی	۱۸۰۱۰۲۱۰۰۰	۳۳
-	-	۱۶۱,۹۲۳	۱۹۰,۳۹۵	برنامه هدایت و پشتیبانی انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان	۱۸۰۱۰۲۲۰۰۰	۳۴
۵۵۳,۵۸۷	۴۲۴,۴۰۶	۲۸۸,۴۲۷	۳۰۷,۷۷۹	برنامه تأمین کتب درسی، مواد آموزشی و کمک‌آموزشی	۱۸۰۱۰۰۹۰۰۰	۳۵

۱.۱۴۰.۲۶۶	۲.۲۰۵.۰۶۰	۱۴۴.۱۷۸	۷۹.۸۲۹	برنامه راهبری توسعه مدارس غیردولتی و مشارکت‌های مردمی	۱۸۰۱۰۱۰۰۰۰	۳۶
۱۵۰.۰۰۰	۳۶۳.۰۰۰	-	-	برنامه توسعه مشارکت‌های مردمی	۱۸۰۱۰۳۳۰۰۰	۳۷
۶۶۵.۱۳۰	۴۴۳.۴۲۰	-	-	برنامه بهبود خدمات رفاهی، فرهنگی و ورزشی دانشجویی	۱۸۰۳۰۰۲۰۰۰	۳۸
۹۵۹.۱۵۰.۴۹۷	۵۸۶.۹۶۲.۹۲۱	۴۸۰.۵۱۱.۳۷۱	۳۷۴.۳۴۱.۷۲۷	جمع		

مأخذ: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

اعتبارات برحسب دستگاه و ردیف

همان‌گونه که در بخش‌های قبلی گزارش اشاره شد فعالیت‌های بخش در قالب ۲۰ دستگاه و ردیف هزینه‌ای انجام می‌گیرد. یادآور می‌شود با توجه به اینکه گزارش خاص بخش آموزش و پرورش عمومی است، اطلاعات اعتباری مربوط به دانشگاه شهید رجایی و ردیف هزینه‌ای برون‌سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کاردانش با توجه به ماهیت آنها در این گزارش منظور نشده است. بررسی اعتبارات بخش برحسب دستگاه اجرایی، نشان می‌دهد طی سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها با عملکرد به ترتیب ۳۵۸۷۲۰ میلیارد ریال و ۴۶۱۲۸۷ میلیارد ریال، به‌طورمتوسط حدود ۹۶ درصد اعتبارات پرداختی در این سال‌ها را به خود اختصاص داده است. قابل ذکر است همه‌ساله عملکرد ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها بر اساس ظرفیت قانونی تا سقف ۱۱۰ درصد بیش از اعتبار مصوب است. در سال جاری نیز اعتبار ردیف هزینه‌ای مذکور معادل ۵۲۸۹۵۹ میلیارد ریال با سهم‌بری ۹۰ درصد از کل اعتبار مصوب بخش است که با توجه به روند عملکردی آن تا پایان سال، افزایش سهم مذکور حتمی خواهد بود. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، افزایش اعتبارات بخش با رشدی ۶۳/۴ درصدی، توأم با افزایش قابل توجه اعتبار اکثر دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای است که از آن جمله می‌توان به افزایش بیش از ۹۰ درصدی اعتبارات دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش از ۶۱ میلیارد ریال سال جاری به ۱۱۶ میلیارد ریال در سال آتی اشاره کرد که با هدف تقویت کمیسیون‌های تخصصی دبیرخانه مذکور به‌عنوان تصمیم‌سازان در تولید مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش اشاره کرد. افزایش حدود دو برابری اعتبارات «طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم» با هدف تقویت اعتبارات مربوط به تغذیه دانش‌آموزان شبانه‌روزی و ایاب و ذهاب طرح روستا مرکزی و دانش‌آموزان استثنایی اشاره نمود. اعتبارات ردیف ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها نیز در لایحه سال آتی با رشد ۶۸/۳ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۹، همچنان سهم ۹۳ درصدی از کل اعتبارات بخش را به خود اختصاص داده است.

باید توجه داشت که در لایحه پیشنهادی دولت به مجلس محترم شورای اسلامی در سال ۱۳۹۹، برای ردیف «کمک به صندوق حمایت از مدارس غیردولتی» مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده بود که مجلس محترم با افزایش ۲۰۰۰ میلیارد ریال به سقف اعتبارات مذکور، اعتبار مصوب این ردیف را به ۲۱۰۰ میلیارد ریال افزایش داد که مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال آن ذیل ردیف ۱۲۷۵۱۵ و مبلغ ۲۰۰۰ میلیارد ریال آن ذیل برنامه ۱۸۰۱۰۳۴۰۰۰ (وزارت آموزش و پرورش) است. با توجه به تکالیف دولت در مواد ۱۱ و تبصره (۱) ماده ۲۵ قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال در لایحه سال ۱۴۰۰ برای این موضوع اختصاص داده شده است؛ بنابراین، رشد اعتبارات این ردیف کاهشی بوده است.

جدول ۶: اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

کد اصلی	کد تابعه	دستگاه/ردیف	عملکرد ۱۳۹۷	عملکرد ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	لایحه بودجه ۱۴۰۰
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۱۰,۳۱۲,۹۹۸	۱,۶۲۲,۵۴۵	۱۵,۷۰۹,۰۰۰	۳,۲۹۵,۴۴۴
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۲	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۳۸,۰۲۱	۴۳,۹۰۸	۶۱,۰۰۰	۱۱۶,۰۰۰
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۳	وزارت آموزش و پرورش - ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها	۳۵۸,۷۲۰,۲۴۲	۴۶۱,۲۸۷,۴۴۲	۵۲۸,۹۵۹,۰۰۰	۸۹۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۹	وزارت آموزش و پرورش - کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزی	۸۶۱,۳۳۵	۲,۱۰۰,۰۰۰	۸,۶۶۷,۸۱۳	۱۱,۲۸۱,۳۷۶
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۱۱	وزارت آموزش و پرورش - طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم	۱,۶۰۰,۹۹۶	۱,۱۰۰,۰۰۰	۵,۵۶۵,۰۰۰	۱۶,۵۶۳,۶۲۶
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۱۷	سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان	.	.	۴۵۰,۰۰۰	۵۹۰,۰۰۰
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۲۰	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان	۷۲۲,۳۷۹	۷۷۰,۰۰۰	۲,۳۷۴,۹۰۰	۳,۳۷۴,۹۸۰
۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۸۹	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقا سلامت دانش‌آموزان	۴۶۶,۶۷۴	۵۷۶,۰۰۰	۱,۱۷۰,۵۰۰	۱,۵۹۰,۶۰۰

۷۰۴،۰۰۰	۵۲۰،۰۰۰	۲۵۰،۰۰۰	۱۵۷،۵۲۹	وزارت آموزش و پرورش - توسعه کمی و کیفی آموزش پیش از دبستان	۱۲۷۵۹۰	۱۲۷۵۰۰
۲،۰۹۴،۹۱۰	۱،۶۰۴،۳۷۰	۴۱۳،۹۱۵	۸۳۰،۹۷۷	وزارت آموزش و پرورش - کیفیت‌بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی	۱۲۷۵۹۴	۱۲۷۵۰۰
۴،۷۱۰،۰۰۰	۳،۱۷۵،۰۰۰	۱،۹۸۷،۰۵۳	۱،۰۷۳،۱۵۳	وزارت آموزش و پرورش - اداره مدارس خارج از کشور	۱۲۷۶۱۰	۱۲۷۵۰۰
۹،۴۰۱،۲۵۰	۷،۵۲۱،۰۰۰	۲،۹۱۰،۵۵۰	۲،۳۱۴،۵۱۰	وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار	۱۲۷۶۱۱	۱۲۷۵۰۰
۸۱۰،۰۲۰	۶۲۱،۰۰۰	۴۴۱،۴۳۳	۳۶۸،۸۹۱	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۲۷۵۰۴	۱۲۷۵۰۴
۱۲۳،۰۰۰	۸۷،۸۸۰	۸۰،۶۰۱	۵۱،۸۶۵	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۱۲۷۸۵۰	۱۲۷۵۰۴
۱۵۱،۵۷۶	۱۱۵،۳۶۰	۷۸،۳۱۷	۸۰،۴۴۴	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۱۲۷۵۱۲	۱۲۷۵۰۰
۱،۰۰۰،۰۰۰	۱۰۰،۰۰۰	۶۹،۰۰۰	۰	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی - کمک به صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی	۱۲۷۵۱۵	۱۲۷۵۰۰
۴۵۰،۰۰۰	۵۸۲،۱۳۰	۲۴۲،۳۲۰	۲۴۷،۳۷۸	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۱۲۷۶۰۰	۱۲۷۶۰۰
۸،۰۱۰،۳۵۰	۵،۷۱۷،۵۰۰	۴،۴۰۹،۳۹۴	۳،۱۳۵،۶۱۰	دانشگاه فرهنگیان	۱۲۷۷۵۰	۱۲۷۷۵۰
۱،۸۷۷،۲۵۰	۱،۴۱۵،۰۰۰	۵۳۳،۶۹۲	۵۹۸،۴۷۸	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰	۱۲۷۸۰۰
۳،۰۰۶،۱۱۵	۲،۵۴۶،۴۶۸	۱،۵۹۵،۲۰۱	۱،۷۶۰،۲۴۷	نهضت سوادآموزی	۱۲۸۰۰۰	۱۲۸۰۰۰
۹۵۹،۱۵۰،۴۹۶	۵۸۶،۹۶۲،۹۲۱	۴۸۰،۵۱۱،۳۷۱	۳۷۴،۳۴۱،۷۲۷	جمع کل		

مأخذ: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

ردیف‌های متفرقه

بخش آموزش و پرورش عمومی در سال جاری، دارای (۷) ردیف متفرقه شامل سه ردیف درآمد- هزینه در جدول (۲-۷)، تعداد دو ردیف مربوط به جدول (۹) و یک ردیف در ذیل جدول (۱۸) است.

اعتبارات متفرقه بخش موضوع جدول (۹) قانون در لایحه بودجه ۱۴۰۰ شامل ردیف «اعتبارات موضوع ۰,۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده. ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش ۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال» است که اعتبار آن از ۹۵۵ میلیارد ریال سال جاری با رشد ۳/۲ درصدی به ۹۸۵ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال آتی افزایش یافته است. همچنین برای تأدیه مطالبات دارای رأی دیوان عدالت اداری ناشی از عدم اجرای ضوابط اجرایی قوانین بودجه سنواتی برای کارکنان زن ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها، ردیف جدیدی با عنوان «ایفای تعهدات کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان انان ادارات آموزش و پرورش استان‌ها»، با مبلغ ۲۴۰۰ میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده است.

اعتبار مورد نیاز اجرای نظام رتبه‌بندی معلمان موضوع جزء (۲) بند (الف) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه، در سقف اعتبارات ادارات کل آموزش و پرورش و همچنین اعتبارات موضوع بند (و) تبصره (۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، پیش‌بینی شده است. همچنین پرداخت مطالبات پاداش پایان خدمت فرهنگیان که در سال جاری در ردیف (۵۵-۵۵۰۰۰۰) با اعتبار ۱۰۰ هزار میلیارد ریال به صورت متمرکز و برای کل کارکنان دولت مصوب شده است، در سال آتی در سقف اعتبارات موضوع بند (و) تبصره (۲)، پیش‌بینی شده است.

علاوه بر پیش‌بینی مبلغ ۵۹۸۵۰۰ میلیون ریال اعتبار در جدول شماره ۲-۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور جهت تأمین سهم دولت برای صندوق ذخیره فرهنگیان، پرداخت مطالبات صندوق مذکور نیز همه ساله در قالب ردیف (۵) جدول شماره (۱۸) با عنوان «توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم الشرکه دولت» منظور می‌شود و اعتبار مربوط در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با رشد ۱۰۰ درصدی، معادل ۱۰۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است.

جدول ۷: عملکرد ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	عملکرد ۱۳۹۷	عملکرد ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰
متفرقه جدول (۲-۷)					
۷۵۰۰۱۸	پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان	۰	۰	۱۳,۸۷۰	۱۳,۸۷۰
۷۵۰۰۱۹	صندوق ذخیره فرهنگیان - جهت تأمین سهم دولت	۰	۰	۵۹۸,۵۰۰	۵۹۸,۵۰۰
۷۳۰۰۵۶	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۴۵٪ سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۲۵٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۳۰٪ سهم وزارت آموزش و پرورش	۶۱۸	۰	۲,۹۰۳,۹۱۰	۴,۵۵۲,۲۳۳
متفرقه جدول (۸)					

۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۰	وزارت آموزش و پرورش - بازپرداخت و پیش‌پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده	۱۰۴۰۰۰-۲	
متفرقه جدول (۹)					
۹۸۵,۲۰۰	۹۵۴,۷۵۰	۷۸۰,۰۰۰	۶۱۸۲۴۰	اعتبارات موضوع ۰,۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده. ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش (۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال)*	۵۳۰۰۰۰-۲۷
۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۲,۰۰۰,۰۰۰	-	ترمیم رتبه‌بندی معلمان	۵۵۰۰۰۰-۸۴
۲,۴۰۰,۰۰۰	-	-	-	ایفای تعهدات کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان انات ادارات آموزش و پرورش استان‌ها	۵۵۰۰۰۰-۵۲
-	-	۳۸۷,۰۰۰	-	اعتبار موضوع استخدام نیروهای حق‌التدریس، پیش‌دبستانی و خرید خدمات مشمول قانون مصوب ۱۳۹۷/۶/۱۳ مجلس شورای اسلامی	۵۵۰۰۰۰-۵۲
-	-	۴۴,۸۵۰,۰۰۰	۳۴۵۳۸,۰۰۰	پاداش پایان خدمت بازنشستگان با اولویت وزارت آموزش و پرورش	۵۳۰۰۰۰-۴۴
جدول (۱۸) - توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم الشکره دولت					
۱,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۰	۰	پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان	۵

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۱-۹- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی بخش (رشد سالیانه - سهم برنامه‌ها - سهم فصل از امور

بودجه عمومی دولت)

بودجه هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۹۷ به میزان ۲۵۷۴۷۰۲ میلیارد ریال بوده که با نرخ رشد متوسط سالانه حدود ۲۸ درصد به ۵۳۶۹۵۴۲ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ افزایش یافته است. این در حالی است که طی دوره زمانی مورد نظر، اعتبار مصوب بخش آموزش و پرورش عمومی با نرخ رشد متوسط سالانه ۳۹ درصد از رقم ۳۶۵۲۸۰ میلیارد ریال به ۹۶۳۷۱۷ میلیارد ریال افزایش داشته است و رشد با شتاب اعتبارات بخش نسبت به بودجه هزینه‌ای دولت، موجب افزایش سهم‌بری آن از بودجه هزینه‌ای دولت از ۱۴ درصد به ۱۸ درصد شده است.

تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

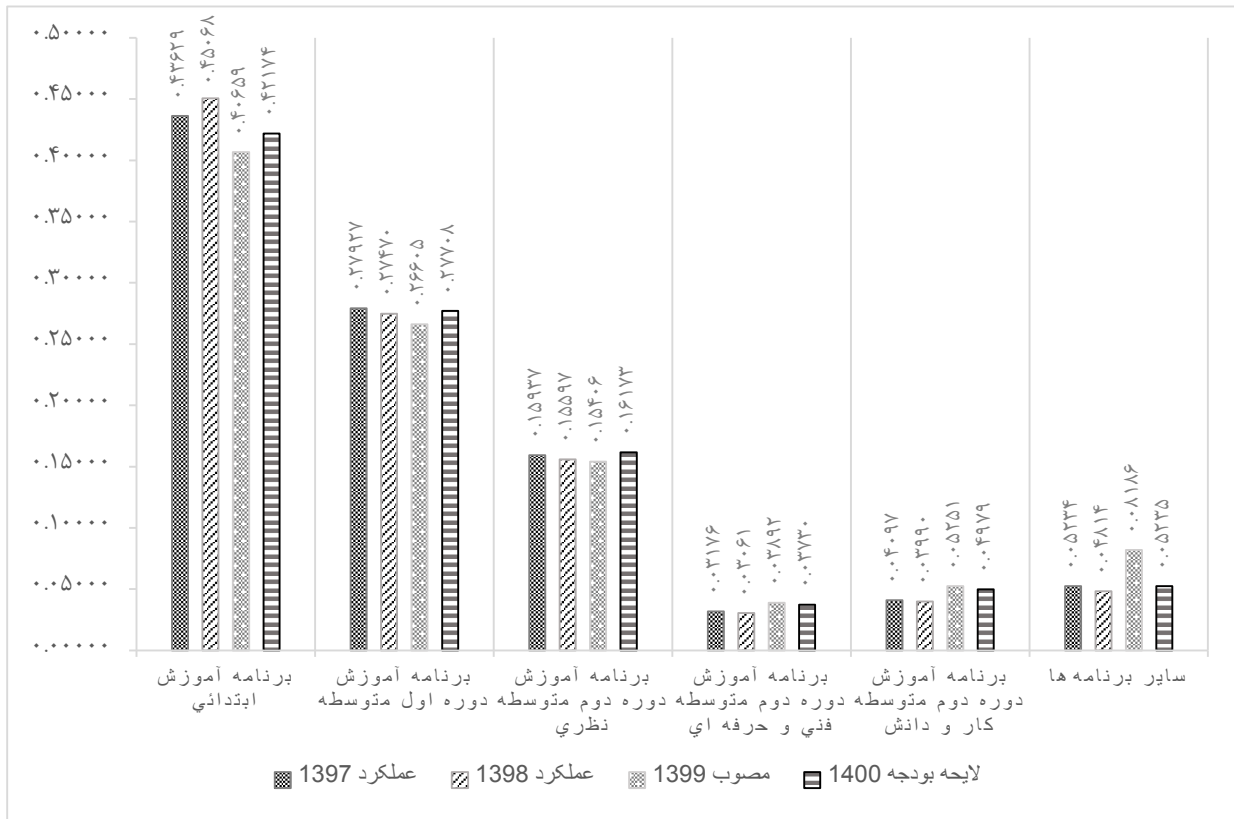
جدول ۸: سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (میلیارد ریال)

بخش	مصوب ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	لایحه بودجه ۱۴۰۰
اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش عمومی	۳۶۵۲۸۰	۴۶۲۳۴۳	۵۹۰۴۷۰	۹۶۳۷۱۷
اعتبارات هزینه‌ای دولت	۲۵۷۴۷۰۲	۳۰۴۰۵۴۳	۳۶۳۷۳۹۷	۵۳۶۹۵۴۲
سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش از اعتبارات هزینه‌ای دولت (درصد)	۱۴/۲	۱۵/۲	۱۶/۲	۱۷/۹

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

(شامل اعتبار از محل ردیف متفرقه جدول (۲-۷) قوانین بودجه سنواتی).

در بررسی ترکیب اعتبارات بخش برحسب برنامه طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال آتی، مشاهده می‌شود برنامه‌های اجرایی با ماهیت آموزشی همواره بیشترین سهم از اعتبارات را به خود اختصاص داده‌اند. قابل ذکر است بالا بودن سهم برنامه‌های مذکور ناشی از وظیفه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی وزارت آموزش و پرورش است که توسط ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها در سراسر کشور، انجام می‌پذیرد. عملکرد اعتباری بخش در سال ۱۳۹۷ و نیز سال ۱۳۹۸، نشان می‌دهد سهم برنامه‌های آموزش ابتدایی و دوره‌های اول و دوم متوسطه به‌طور متوسط ۹۵ درصد بوده و برنامه آموزش ابتدایی با توجه به جمعیت دانش‌آموزی تحت پوشش، به‌تنهایی بالغ بر ۴۴ درصد از کل اعتبارات را شامل می‌شود. در ترکیب اعتبار مصوب سال جاری سهم برنامه‌های مذکور حدود ۹۲ درصد بوده و پیش‌بینی می‌شود با توجه به روند عملکردی ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها، سهم مذکور نیز افزایش یابد. بررسی اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بخش حاکی از وجود سهم حدود ۹۵ درصدی برنامه‌های مذکور است ضمن اینکه سهم برنامه آموزش ابتدایی بالغ بر ۴۲ درصد خواهد بود.

نمودار ۱: سهم برنامه‌های آموزشی در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

بخش آموزش و پرورش عمومی همه ساله با توجه به ماهیت فعالیت از فصول ذیل امور ده‌گانه بودجه، تأمین اعتبار می‌شود و همواره فصول آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، بیشترین سهم را در بین سایر فصول به خود اختصاص می‌دهند. در سال جاری سهم اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی از فصل آموزش و پرورش عمومی ۸۹/۱ درصد و از فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی به میزان ۷۶/۴ درصد است و میزان سهم‌بری مبلغ ۵۹۰۴۷۰ میلیارد ریال اعتبار مصوب بخش از مجموع اعتبارات تعداد یازده فصل مرتبط، معادل ۳۱ درصد است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ و با افزایش اعتبارات بخش به ۹۶۳۷۱۷ میلیارد ریال، سهم آن از فصل آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی به ترتیب به ۹۱/۴ درصد و ۷۶/۸ درصد افزایش یافته و به حدود ۳۰ درصد رسیده است.

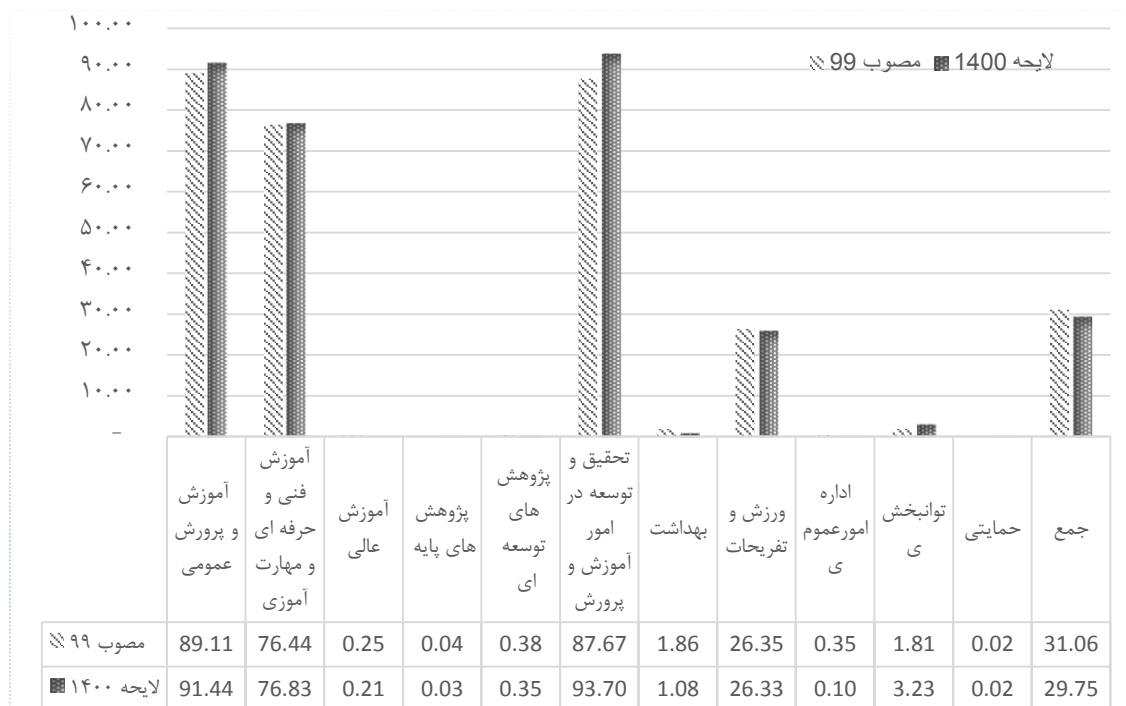
تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

جدول ۹: سهم از فصول اعتبار بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۹ (میلیون ریال)

لایحه بودجه ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹			فصل	شماره طبقه‌بندی
سهم بخش از کل اعتبار فصل	کل اعتبار	اعتبار بخش	سهم بخش از کل اعتبار فصل	کل اعتبار	اعتبار بخش		
۹۱.۴۴	۹۴۵.۰۸۱.۲۳۵	۸۶۴.۲۱۵.۴۲۲	۸۹.۱۱	۵۸۹.۲۶۶.۰۷۱	۵۲۵.۰۹۵.۸۳۶	آموزش و پرورش عمومی	۱۸۰۱۰۰
۷۶.۸۳	۱۱۸.۹۲۳.۸۱۲	۹۱.۳۶۸.۰۰۶	۷۶.۴۴	۷۷.۶۱۴.۱۳۱	۵۹.۳۲۶.۶۷۴	آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۱۸۰۲۰۰
۰.۲۱	۳۱۶.۱۸۵.۷۳۶	۶۶۵.۱۳۰	۰.۲۵	۱۸۰.۵۸۵.۲۹۹	۴۴۳.۴۲۰	آموزش عالی	۱۸۰۳۰۰
۰.۰۳	۲۴.۸۹۱.۸۸۶	۷.۳۵۴	۰.۰۴	۱۷.۲۱۵.۰۶۶	۶.۰۶۵	پژوهش‌های پایه	۱۸۰۴۰۰
۰.۳۵	۳۴.۴۶۸.۷۷۱	۱۱۹.۸۲۰	۰.۳۸	۲۵.۸۴۴.۵۴۳	۹۸.۸۲۰	پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۸۰۵۰۰
۹۳.۷۰	۷۱۲.۱۱۹	۶۶۷.۲۳۵	۸۷.۶۷	۵۲۸.۷۷۸	۴۶۳.۵۵۹	تحقیق و توسعه در امور آموزش و پرورش	۱۸۰۶۰۰
۱.۰۸	۱۹۲.۴۶۳.۸۵۵	۲.۰۷۴.۳۳۳	۱.۸۶	۸۴.۴۲۲.۷۳۵	۱.۵۷۴.۴۱۰	بهداشت	۱۶۰۱۰۰
۲۶.۳۳	۱۵.۴۵۳.۶۶۸	۴.۰۶۸.۵۰۰	۲۶.۳۵	۱۱.۳۸۶.۰۰۸	۳.۰۰۰.۰۰۰	ورزش و تفریحات	۱۷۰۲۰۰
۰.۱۰	۶۱.۴۷۳.۱۸۹	۵۹.۸۹۰	۰.۳۵	۴۰.۸۴۷.۹۳۷	۱۴۲.۴۹۴	اداره امور عمومی	۱۰۰۲۰۰
۳.۲۳	۴.۶۶۳.۳۲۰	۱۵۰.۸۱۰	۱.۸۱	۶.۵۸۳.۵۷۶	۱۱۸.۹۲۳	توان‌بخشی	۱۹۰۴۰۰
۰.۰۲	۱.۵۲۵.۳۹۹.۷۵۰	۳۲۰.۱۰۰	۰.۰۲	۸۶۷.۰۰۹.۱۶۰	۲۰۰.۰۰۰	حمایتی	۱۹۰۳۰۰
۲۹.۷۵	۳۲۳۹۷۱۷۳۴۱	۹۶۳۷۱۶۶۰۰	۶۳۱.۰	۱۹۰۱۳۰۳۳۰۴	۵۹۰۴۷۰۲۰۱	جمع	

(شامل اعتبار از محل ردیف متفرقه جدول (۷-۲) بودجه)

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.

نمودار ۲: سهم فصول در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۱-۱۰- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی مالی بخش

بخش آموزش و پرورش عمومی صرفاً دارای یک ردیف اعتبارات تملک دارایی مالی با عنوان «وزارت آموزش و پرورش- بازپرداخت و پیش‌پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده» است. سابقه آن به سال ۱۳۷۰ برمی‌گردد که به استناد قانون «خرید و تملک اماکن آموزشی استیجاری» مصوب ۱۳۷۰/۶/۳۱ مجلس شورای اسلامی، وزارت آموزش و پرورش مجاز به خرید مدارس استیجاری از مالکان با استفاده از تسهیلات اعتباری سیستم بانکی در قالب اجاره به شرط تملیک شد و دولت موظف به بازپرداخت دیون وزارت آموزش و پرورش ناشی از اجرای این قانون گردید. از سال ۱۳۷۳ تا پایان سال ۱۳۸۱ حدود ۴۱۵ واحد آموزشی استیجاری خریداری گردید و با ایجاد ردیف اعتباری «بازپرداخت و پیش‌پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده»، اعتبار مربوط همه ساله در قانون بودجه سالانه پیش‌بینی گردید. در حال حاضر با توجه به وجود بخشی از مطالبات مربوط به بازپرداخت تسهیلات، همه ساله اعتباری در ذیل جدول (۸) با عنوان «بازپرداخت و پیش‌پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده» منظور می‌شود که طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۷ ابلاغ اعتبار و عملکردی نداشته است. اعتبار مصوب سال جاری ردیف مذکور مبلغ ۶۰ میلیارد ریال است و برای سال آتی نیز معادل همین مبلغ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور پیش‌بینی شده است.

۱-۱۱- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش

در فرایند تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به روال سال‌های گذشته، در راستای شفافیت هزینه و اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد با هدف اصلاح، حذف و یا ابقای ردیف‌های هزینه‌ای، برنامه‌های اجرایی و خروجی‌های ذیل آنها؛ اهم اقدامات انجام شده به شرح ذیل است:

- بازنگری ساختار تشکیلاتی دستگاه‌های اجرایی و انتساب هر یک از برنامه‌های اجرایی و خروجی‌های ذیل آنها به واحدهای عملیاتی ذی‌ربط.
- بازنگری در عناوین برنامه‌های اجرایی و خروجی‌های ذیل هر یک و ابقاء و اصلاح و ادغام و حذف بنا به ضرورت، بر اساس مستندات قانونی فرادستی و اهداف و وظایف دستگاه‌های اجرایی با مشارکت همکاری و هماهنگی دستگاه‌های اجرایی.
- ایجاد شفافیت بیشتر در منابع و مصارف با هدف جلوگیری از اتلاف منابع و حذف هزینه‌های غیرضرور دستگاه اجرایی از طریق تدقیق میزان درآمد اختصاصی پیشنهادی دستگاه اجرایی متناسب با روند گذشته تحقق آنها.

۱-۱۲- مهم‌ترین ویژگی‌های بودجه بخش در سال ۱۴۰۰

با توجه به گستره فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش و ضرورت توجه به ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و از طرفی وجود شرایط ناشی از وجود بیماری کرونا و ضرورت آموزش دانش‌آموزان در طول سال تحصیلی؛ جهت‌گیری‌ها در فرایند تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بر مبنای تقویت اعتبارات مربوط به مناطق محروم، توجه به معیشت کارکنان و تقویت اعتبارات بخش با رویکرد توسعه آموزش رسمی به شیوه مجازی و سایر شیوه‌های غیرحضور در اقصی نقاط کشور بوده که اهم آن به شرح زیر است:

افزایش اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی از ۵۸۶،۹۶۳ هزار میلیارد ریال اعتبار مصوب سال ۱۳۹۹ با رشد ۶۳/۴ درصدی به ۹۵۹۱۵۰ میلیارد ریال.

۱) افزایش اعتبارات وزارت آموزش و پرورش شامل وزارتخانه، دستگاه‌ها و ردیف‌های تابعه و مستقل آن از ۵۸۶۶۹۹ هزار میلیارد ریال اعتبار مصوب سال ۱۳۹۹ با رشد ۶۳/۴ درصد به بیش از ۹۶۱۳۵۲ هزار میلیارد ریال.

۲) افزایش مبلغ ۵۲۹ هزار میلیارد ریال اعتبار مصوب ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها با رشدی بالغ بر ۶۸ درصد به ۸۹۰ هزار میلیارد ریال که با احتساب مبلغ ۸۰۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار مربوط به ردیف ۱۲۷۵۰۷ با عنوان «وزارت آموزش و پرورش- ادارات کل آموزش و پرورش» «کسورات بازنشستگی سهم دولت مشترکین صندوق بازنشستگی کشوری»، اعتبارات مصوب ادارات کل آموزش و پرورش به ۹۷۰ هزار میلیارد ریال خواهد رسید.

۳) استمرار رتبه‌بندی معلمان با اختصاص مبلغ ۸۰۰۰۰ هزار میلیارد ریال در ردیف اصلی ۱۲۷۵۰۳ ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها. همچنین، در سرجمع اعتبارات بند «و» تبصره «۲» لایحه ۱۴۰۰ نیز، اعتبار رتبه‌بندی معلمان لحاظ شده است.

۴) ایجاد ردیف مستقل «وزارت آموزش و پرورش- ادارات کل آموزش و پرورش- کسورات بازنشستگی سهم دولت مشترکین صندوق بازنشستگی کشوری» با مبلغ ۸۰۰۰۰ میلیارد ریال مربوط به کارکنان رسمی تحت پوشش صندوق مذکور در ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها، در جهت ایجاد شفافیت در سهم بری اعتباری دستگاه‌ها.

۵) افزایش اعتبار ردیف‌های هزینه‌ای با ماهیت توسعه عدالت آموزشی، حمایتی و کیفیت‌بخشی ذیل وزارت آموزش و پرورش با رشد ۶۲ درصدی از ۳۱۴۰۹ میلیارد ریال به حدود ۵۰۸۸۴ میلیارد ریال. لازم به ذکر است بیش از ۴۶ هزار میلیارد ریال آن مربوط به اجرای فعالیت‌های آموزشی و پرورشی در سطوح استانی است که در طول سال و در سقف تخصیص، به استان‌ها ابلاغ می‌گردد.

۶) پیش‌بینی بالغ بر ۳۶۰ میلیارد ریال در سقف اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و در ذیل برنامه‌های آموزشی برای تقویت و توسعه ساز و کارهای اجرایی آموزش به شیوه مجازی و غیرحضور.

۷) تقویت سرانه دانش‌آموزی از ۶۹ هزار تومان به حدود ۸۸ هزار تومان با توجه به تعداد ۱۲۸۰۰ هزار نفر دانش‌آموز دولتی، از طریق افزایش اعتبارات ردیف کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزان با رشدی بالغ بر ۳۰ درصد از ۸۶۶۸ میلیارد ریال به بیش از ۱۱۲۸۱ میلیارد ریال.

۸) افزایش حدود سه برابری اعتبارات تغذیه مدارس شبانه‌روزی از ۳۰۴۸ میلیارد ریال به بالغ بر ۹۶۱۶ میلیارد ریال با احتساب سرانه غذایی روزانه حدود ۲۹ هزار تومان برای تعداد ۲۰۵ هزار نفر دانش‌آموز بیتوته‌ای از تعداد ۳۹۰ هزار نفر کل دانش‌آموزان شبانه‌روزی.

۹) رشد ۲۵ درصدی اعتبارات خرید خدمات آموزشی از ۷۵۲۱ میلیارد ریال به بالغ بر ۹۴۰۱۱ میلیارد ریال با احتساب میانگین سرانه ۲۴۰۰ هزار تومان برای پوشش تعداد ۳۸۸ هزار نفر دانش‌آموز.

۱۰) افزایش اعتبارات ایاب و ذهاب دانش‌آموزان مناطق محروم و روستایی و عشایری مشمول طرح روستا مرکزی با رشدی حدود سه برابر از مبلغ ۱۱۶۷ میلیارد ریال به ۳۲۲۰ میلیارد ریال.

۱۱) تقویت اعتبار پوشش تحصیلی تعداد حدود ۸۷ هزار نفر لازم‌التعلیم بازمانده از تحصیل دوره‌های ابتدایی و اول متوسطه در هشت استان محروم کرمان، هرمزگان، آذربایجان غربی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، ایلام، خراسان شمالی و لرستان با رشدی بالغ بر ۵۵ درصد از حدود ۳۹۰ میلیارد ریال به رقم ۶۰۶ میلیارد ریال.

۱۲) افزایش یارانه کاغذ کتب درسی با رشد ۲۰ درصدی از ۱۰۰۰ میلیارد ریال سال جاری به ۱۲۰۰ میلیارد ریال در سال آتی.

۱۳) افزایش ۱۰۰ درصدی اعتبار ردیف مربوط به پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان در جدول (۱۸) لایحه بودجه علاوه بر مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال منظور شده برای اجرای تعهدات دولت در ردیف اعتباری (۱۹-۷۵۰۰۰۰) در جهت ارتقای معیشت فرهنگیان.

۱-۱۳- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش، متأثر از شیوع بیماری کووید-۱۹

ضرورت استمرار بی‌وقفه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی در اقصی نقاط کشور در شرایط تداوم شیوع بیماری کرونا، اجرای تمهیداتی را در زمینه توسعه زیرساخت‌ها در راستای توسعه دولت الکترونیک و تدوین برنامه‌ها و محتوای آموزشی الکترونیکی و نرم‌افزارهای آموزشی و نیز تأمین وسایل و امکانات بهداشتی و ایجاد شرایط سلامت فضاهای آموزشی در قالب سیاستگذاری‌های بودجه‌ای می‌طلبد. به همین منظور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، در لوای رشد ۶۳/۴ درصدی کل اعتبارات بخش، ضمن اختصاص اعتبار به فعالیت‌های آموزش مجازی و سایر شیوه‌های غیرحضور از جنبه نرم‌افزاری؛ توجه ویژه‌ای نیز به فعالیت‌های با ماهیت حمایتی و کیفیت‌بخشی از قبیل افزایش سرانه مدارس، سرانه غذایی و سرانه ایاب و ذهاب دانش‌آموزان شبانه‌روزی و مناطق محروم و عشایری و حمایت بیمه‌ای معلمان شاغل در مدارس غیردولتی شده است.

۱-۱۴- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن

- تأمین اعتبار پرسنل جدید الاستخدام آموزش و پرورش.
- تقویت اعتبارات ردیف‌های حمایتی و کیفیت‌بخشی جهت پوشش هرچه بیشتر جمعیت لازم‌التعلیم و انسداد مبادی ورودی به بی‌سوادی.
- تأمین اعتبار ویژه برای پوشش آموزشی بازماندگان از تحصیل استان‌های محروم در راستای افزایش دسترسی و توسعه عدالت آموزشی.
- اجرای نظام رتبه‌بندی برای معلمان و اجرای کامل فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری برای کل کارکنان آموزش و پرورش و اثرات مثبت آن بر قدرت خرید و ارتقاء معیشت معلمان و سایر کارکنان آموزش و پرورش به عنوان بخش کثیری از کارکنان دولت.

۱-۱۵- ترسیم نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش

توسعه مشارکت بخش غیردولتی در فعالیتهای آموزشی و پرورشی و وجود و استمرار فعالیت مدارس غیردولتی بر اساس مستندات قانونی بند (۱۴) ماده (۱۰) قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش و قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب مجلس شورای اسلامی است. تعداد و سهم دانش‌آموزان غیردولتی در توسعه و رقابتی کردن فعالیتهای آموزشی نقشی پراهمیت داشته و بر این اساس، در زمره شاخص‌های نظام آموزشی و ابزار سنجش فعالیتهای آموزشی و پرورشی کشور به شمار می‌رود. در بررسی فعالیت مدارس غیردولتی مشاهده می‌شود در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، تعداد ۱۶۱۹ نفر لازم‌التعلیم در حدود ۱۶ هزار باب مدرسه غیردولتی شامل ۹۶ هزار کلاس درس مشغول به تحصیل بوده که با استمرار روند صعودی از سال‌های گذشته و طی دوره زمانی مورد بررسی، تعداد این گروه از دانش‌آموزان به ۲۰۵۵ هزار نفر در بیش از ۱۹ باب مدرسه و ۱۰۲ هزار کلاس رسیده و موجب افزایش سهم دانش‌آموزان غیردولتی در کل دانش‌آموزان از ۱۲/۲ درصد به بیش از ۱۴ درصد شده است.

۱-۱۶- وضعیت واگذاری تولید و خدمات بخش، به بخش غیردولتی

فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش در چارچوب اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و زیرنظام‌های آن، با توجه به ماهیت موضوع در حوزه‌های آموزش، امور تربیتی و پرورشی، سلامت دانش‌آموزان، تربیت بدنی، آموزش‌های خاص، پژوهش، تألیف، نشر و چاپ کتب درسی، حمایت از دانش‌آموزان (شامل تغذیه رایگان ایاب و ذهاب، یارانه غذا) و فعالیت‌های ستادی و اداری قابل طبقه‌بندی است و وزارتخانه مذکور با هدف پوشش هر چه بیشتر افراد لازم‌التعلیم در اقصی نقاط کشور و به منظور افزایش دسترسی و ارتقاء کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی؛ به استناد مفاد مواد (۱۳) و (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری، بند (الف) ماده (۲۵) قانون برنامه ششم توسعه و به‌طور خاص، ماده (۴۱) قانون الحاق برخی از مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و نیز تبصره‌های قوانین بودجه سنواتی کشور که اجازه کاهش تصدی‌گری و خرید خدمات آموزشی را به دولت داده است؛ طرح خرید خدمات آموزشی را نیز از سال ۱۳۹۳ با رعایت مفاد اصل سی‌ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اجرایی نموده است. اجرای طرح خرید خدمات آموزشی به‌عنوان یک ظرفیت در اختیار وزارت آموزش و پرورش در پاسخگویی به نیاز آموزش عمومی، شامل جذب افراد لازم‌التعلیم در مناطق مورد نیاز سراسر کشور است اعتبار فعالیت مذکور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با ۲۵ درصد رشد، به بیش از ۹۴۰۱ میلیارد ریال افزایش یافته است.

۱-۱۷- مهم‌ترین اقدامات و عملیات اولویت‌دار در فعالیت‌های بخش

با توجه به چالش‌های موجود که در بخش قبلی گزارش به آنها اشاره شده است، بدیهی است مهم‌ترین اقدامات در پیش روی وزارت آموزش و پرورش با مشارکت سازمان‌ها و نهادهای مرتبط در جهت رفع و اصلاح و چرخش‌های تحول‌آفرین در شیوه‌ها و رویه‌های موجود با توجه به ماهیت موضوع در قالب راهکارها و برنامه‌های مصوب زیر نظام‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش^۱ خواهد بود که اهم آن به شرح زیر است:

۱) یکپارچه‌سازی سامانه‌های آماری و اطلاعاتی و مالی دستگاه‌های اجرایی بخش در جهت هم‌افزایی و غنی‌سازی مستندات پشتیبان سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های بخش.

۲) توسعه کاربرد فناوری‌های نوین در هوشمندسازی مدارس و تقویت آموزش مجازی بر بستر سامانه شاد.

۳) تکمیل فرآیند استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در دستگاه‌های اجرایی بخش در راستای ساختار محور کردن فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، استقرار الگوی مدیریت و کنترل هزینه با هدف ایجاد شفافیت و کارایی هزینه.

۴) فراهم نمودن زمینه اجرای سیاست کاهش تدریجی نیروی انسانی در آستانه بازنشستگی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود به منظور به تأخیر انداختن زمان بازنشستگی معلمان و نگهداشت نیروی انسانی متخصص به موازات توسعه جذب و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز از طریق فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (منظور معلمان و کارشناسان با تجربه است که با تمهیدات قانونی دیرتر بازنشسته شوند).

۵) فراهم نمودن زمینه تعیین تکلیف سازمان نهضت سوادآموزی با توجه به دستورات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) طی نامه‌های شماره ۱/۱۵۲۰۷ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۳۰ و ۱/۱۷۰۷۵ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۵.

۶) توجه بیشتر به نظام معیشتی و رفاهی فرهنگیان با استفاده از ظرفیت‌های قانونی در قوانین بودجه برای ایجاد انگیزه در کارکنان وزارت آموزش و پرورش.

۱. مصوب آذرماه سال ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱-۱۸- راهکارهای کاهش هزینه‌های غیر ضروری در بخش

با توجه به گستردگی و ماهیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی از حیث پوشش بالغ بر ۱۴ میلیون نفر دانش‌آموز و بیش از نیمی از کارکنان دولت، هرگونه هزینه‌کرد اعتبارات در آموزش و پرورش به‌مثابه سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی است. با وجود این، افزایش بهره‌وری منابع فیزیکی، انسانی و مالی و ارتقای کارآیی و اثربخشی هزینه‌ها، در گرو بهبود مدیریت در منابع و مصارف خواهد بود که اهم آن به شرح زیر است:

- استقرار نظام صلاحیت حرفه‌ای و به‌روزرسانی صلاحیت‌های تخصصی نیروی انسانی، به‌ویژه معلمان.
- متناسب نمودن محتوای آموزشی با نیازهای جامعه و ایجاد تنوع در محیط‌های یاددهی-یادگیری.
- کارآمد نمودن نظام ارزشیابی و امتحانات در سنجش پیشرفت و توانایی‌های آموزشی کسب‌شده.
- اصلاح ساختار سازمانی و تشکیلاتی در واحدهای آموزشی، مناطق و سازمان‌های وابسته و استانی در جهت حذف موازی‌کاری‌های تشکیلاتی و افزایش ظرفیت کارشناسی برای تدوین برنامه‌های عملیاتی.
- بسترسازی نهادی و قانونی در استفاده مطلوب از ظرفیت‌ها و منابع مالی و انسانی و فیزیکی موجود.
- تهیه و تدوین برنامه جامع نیروی انسانی در راستای اصلاح نظام تأمین و جذب، نگهداشت و ارتقای نیروی انسانی و به‌طور خاص معلمان.
- اصلاح مقررات، ضوابط مالی و اداری و اجرایی برای تسهیل در اجرای فعالیت‌های آموزشی.
- تجدیدنظر در محتوا، روش‌های آموزشی و تدوین برنامه‌های منعطف درسی.
- اصلاح روش‌ها و برنامه‌های سوادآموزی با رویکرد مهارت‌آموزی برای تسریع در کاهش مؤثر بی‌سوادی در سطح کشور.
- توسعه استفاده از فناوری اطلاعات در تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی و درسی و کاربرد شیوه‌ها و روش‌های آموزشی از راه دور و رسانه‌ای در بستر شبکه آموزش مجازی.
- ایجاد سازوکارهای مناسب برای نظام‌مند کردن هرچه بیشتر مشارکت‌های مردمی و بخش غیردولتی در امر آموزش و پرورش.
- تدوین و اجرای برنامه جامع آموزش‌های ضمن خدمت کارکنان، به‌ویژه معلمان به‌منظور ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های عملی و حرفه‌ای آنان.

۲- بخش دوم: بررسی طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصول در هر بخش

۲-۱- مقدمه

یکی از مهم‌ترین عوامل دستیابی به رشد اقتصادی بالا، تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز با هدف ایجاد بستر لازم در جهت انجام سرمایه‌گذاری‌های مولد است. طرح‌های عمرانی که در آن تمام یا قسمتی از هزینه‌های اجرای آن از محل اعتبارات عمرانی تأمین می‌شود، به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارها جهت تحقق اهداف توسعه در اقتصاد کشور برای گسترش ظرفیت‌های زیربنایی و تولیدی به شمار می‌آیند. در بین طرح‌های عمرانی، حوزه آموزش و پرورش دارای اهمیت خاصی است؛ چراکه بر اساس زیرنظام فضا، تجهیزات و فناوری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش توجه به فضاها و تجهیزات آموزشی یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در راستای عدالت و کیفیت آموزشی به شمار می‌رود.

۲-۲- تبصره‌های بودجه ۱۴۰۰ در مقایسه با سال قبل در زمینه طرح‌های عمرانی بخش

در ارتباط با طرح‌های عمرانی بخش آموزش و پرورش عمومی تبصره‌هایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور پیش‌بینی شده که به شرح زیر است:

جدول ۱۰: تبصره‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی

ردیف	شماره تبصره	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
۱	بند ه تبصره ۱	سهم بند (ب) ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) ۱۳۹۳/۱۲/۴، از بیست درصد (۲۰٪) به چهل درصد (۴۰٪) افزایش یافته و صرفاً برای تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی یکصد هزار کلاس درس مدارس از طریق سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اختصاص می‌یابد. سهم افزایش یافته از محل کاهش سهم بند (الف) ماده فوق‌الذکر است.
۲	بند ع تبصره ۵	به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ (۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی منتشر کند تا جهت احداث، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) به مصرف برسد. این اوراق خارج از سقف پیش‌بینی شده در جدول شماره (۴) ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه بوده و بر اساس ابلاغ اعتبار و تخصیص‌های صادره به مصرف می‌رسد.

<p>به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۹ نسبت به أخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند (پ) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات با اولویت تسهیلات مربوط به احداث خوابگاه‌های متاهلین اقدام کنند.</p>	<p>بند الف تبصره ۹</p>	<p>۳</p>
<p>به وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود به‌منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، أخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد.</p>	<p>بند ۵ تبصره ۹</p>	<p>۴</p>
<p>به‌منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری، مهارتی و همچنین گردشگری اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته مصوب ۱۳۹۳/۰۷/۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی قابل اختصاص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، جهاد دانشگاهی و گردشگری مستقر در استان نیز است.</p>	<p>بند و تبصره ۹</p>	<p>۵</p>
<p>در راستای تحقق ماده (۷۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و در جهت اجرای اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی، آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) به‌استثنای مواردی که اذن ولی‌فقیه مبنی بر عدم پرداخت مالیات و یا نحوه تسویه آن را دارند، موظفند نسبت به واريز مالیات خود به خزانه موضوع ردیف ۱۱۰۱۱۲ اقدام کنند. معادل درآمد واریزی از محل ردیف‌های مربوط، به‌منظور توسعه عدالت آموزشی، نوسازی، مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی و مناطق محروم و خوابگاه‌های دانش‌آموزی کمیته امداد امام خمینی (ره) در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد.</p>	<p>بند ط تبصره ۹</p>	<p>۶</p>

<p>بند ج تبصره ۱۸</p>	<p>وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است از طریق سازمان توسعه‌ای و شرکت‌های تابعه خود در چهارچوب ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به‌منظور انجام طرح (پروژه)‌های دولت الکترونیک و توسعه خدمات الکترونیکی از جمله موضوع ماده ۶۹ قانون برنامه ششم توسعه اقدام کند. منابع مورد نیاز جهت سرمایه‌گذاری بخش دولتی تا مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، از محل اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و منابع داخلی شرکت‌های تابعه با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور تأمین می‌شود و از محل ردیف ۱۴۹۰۰۰ جدول شماره (۷) این قانون به مصرف می‌رسد.</p>
-------------------------------	---

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

از جمله تغییر رویکردها در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- در ارتباط با بند «ه» تبصره (۱) با توجه به اینکه در تبصره مربوطه سال ۱۳۹۹ افزایش سهم ۳۰ درصدی برای گرمایش مدارس مقرر شده بود که توسط شرکت‌های تابعه وزارت نفت همچون سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت انجام گیرد که در عمل با مشکلات زیادی مواجه بود. بر این اساس، در شرایطی استانداردسازی ۱۰۰ هزار کلاس درس به وزارت نفت (شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت) واگذار شده که شرکت مذکور مطابق با اساسنامه وظیفه اعمال مدیریت تقاضا و اجرای سیاست‌های مربوط به بهینه‌سازی مصرف سوخت در بخش‌های مختلف را دارد و از این رو نمی‌تواند متولی اجرای عملیات عمرانی باشد. از طرفی استانداردسازی گرمایش مدارس تنها مختص به خرید و نصب بخاری نبوده و نیازمند زیرساخت‌های تأسیساتی از جمله گازکشی داخلی و عملیات اجرایی مرتبط است که توسط شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت قابل انجام نبوده است. لذا با توجه به مشکلات اشاره شده، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور مقرر گردید افزایش سهم مربوطه از ۳۰ درصد به ۲۰ درصد کاهش یافته و در عوض، کل مبالغ مذکور که معادل ۴۰ درصد عوارض موضوع ماده ۶۵ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) است، به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اختصاص داده و برای گرمایش مدارس به اجرا گذاشته شود. ضمن آنکه در سال جاری عوارض گاز مندرج در جدول تبصره (۱۴) به عنوان مصارف هدفمندی یارانه‌ها بوده که اولاً ماهیت آن غیر یارانه‌ای و ثانیاً در مراحل تخصیص اعتبار با مشکلاتی مواجه بوده که در این خصوص نیز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور تصمیم گرفته شد از واریز به حساب سازمان هدفمندی یارانه‌ها مستثنا شده و به حساب خزانه واریز گردد.

- بند الف تبصره ۳ مربوط به تأمین مالی از طریق فاینانس که می‌تواند دانشگاه فرهنگیان را نیز پوشش قرار دهد.

- بند ع تبصره ۵ مربوط به تخصیص اعتبارات طرح‌های عمرانی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس از محل اوراق مربوطه.

- بند ط تبصره ۹ در خصوص استفاده از مالیات آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرائی فرمان حضرت امام (ره) (به‌استثنای مواردی که اذن ولی فقیه مبنی بر عدم پرداخت مالیات و یا نحوه تسویه آن را دارند)، به میزان ۲۴۰۰ میلیارد ریال برای تحقق عدالت آموزشی.

۲-۳- مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش

- پراکندگی زیاد مدارس، خدمت‌رسانی را با مشکل جدی مواجه کرده است. از جمله، مدارس فاقد دسترسی به سامانه‌های سرمایشی/گرمایشی استاندارد، آب آشامیدنی سالم و سرویس بهداشتی استاندارد.
- فقدان تنوع در تأمین منابع مالی مورد نیاز.
- کمبود فضاهای آموزشی ناشی از توسعه قابل توجه مناطق جدید شهری (شهرک‌ها و پروژه‌های مسکن مهر) و قابل توجه بودن تعداد سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه‌ای در کشور و کمبود فضاهای آموزشی در آن‌ها.
- نبود تعادل و توازن منطقه‌ای در دسترسی به سرانه استاندارد فضاهای آموزشی و پرورشی.
- بالا بودن سن مدارس و میزان استهلاک فضاهای موجود و الزام به نوسازی آن‌ها.
- نامتناسب بودن فضاهای آموزشی موجود با ساختار جدید آموزشی، به‌خصوص در دوره ابتدایی و عدم انطباق آن‌ها با رویکرد ایجاد مجتمع‌های آموزشی.
- دسترسی نابرابر به فرصت‌ها و منابع آموزشی (فیزیکی، انسانی و مالی) در اثر پراکندگی جغرافیایی.
- علی‌رغم ابعاد ساختاری و نحوه مدیریتی مدارس مجتمع حیات طیبه در دست بهره‌برداری که باید تمامی مقاطع ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم به‌صورت مدیریت واحد اداره شوند.

۲-۴- راهکارهای خروج از تنگناها در زمینه طرح‌ها و پروژه‌های بخش

برای غلبه بر مشکلات و چالش‌های پیش رو، ضروری است اقدامات زیر از سوی دستگاه اجرایی مورد توجه قرار گیرد:

- ضروری است دستگاه اجرایی با به‌کارگیری و هم‌افزایی منابع مختلف ملی، استانی، خیرین محترم مدرسه‌ساز، بند الف ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده، عوارض شهرداری‌ها، مولدسازی دارایی‌ها و کمک سایر نهادها و بنگاه‌ها، اهدافی همچون بهبود سرانه فضا و افزایش ایمنی مدارس را مطابق با الزامات آمایش سرزمین و ضوابط مکان‌یابی مدارس مورد توجه جدی قرار دهند.

- ضرورت ارائه آمار و اطلاعات جامع، کامل و به هنگام از سوی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به منظور انجام برنامه‌ریزی مناسب.

- یکی از مهم‌ترین منابع مالی در امر مدرسه‌سازی موضوع مشارکت مردمی و ظرفیت خیرین است که به دو صورت خیرین حقیقی و خیرین حقوقی همچون بنیاد برکت در زیرمجموعه ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) در قالب نهادهای عمومی غیردولتی هستند. از این رو باید قسمتی از این منابع، به خصوص ظرفیت‌های مالی خیرین وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی به گونه‌ای هدایت و سیاست‌گذاری شوند که بتواند بخش مهمی از نیاز مناطق محروم و کمتر برخوردار کشور را پوشش دهد.

- وجود تعداد زیاد پروژه‌های در دست اجرای مربوط به سالن‌های ورزشی و استخرهای سرپوشیده دانش‌آموزی در موافقت‌نامه‌های ملی و عدم پادار بودن ردیف‌های مستقل اعتباری از جمله مشکلات این بخش به شمار می‌رود. لذا با توجه به تعداد زیاد پروژه‌های ورزشی نیمه‌تمام، اعتبارات مذکور تکافوی نیازهای این پروژه‌ها را نمی‌کند که در این خصوص راه‌کارهای زیر پیشنهاد می‌شود:

۱- ایجاد ردیف مستقل اعتباری می‌تواند تکمیل پروژه‌های مذکور را مطابق با برنامه زمان‌بندی به دنبال داشته باشد.

۲- علاوه بر استفاده از اعتبارات عمومی جهت تکمیل پروژه‌ها، ضروری است مطابق با ماده ۲۷ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲، واگذاری پروژه‌ها در قالب انواع قراردادهای مشارکت عمومی خصوصی مورد توجه جدی دستگاه اجرایی قرار گیرد. همچنین استفاده از پتانسیل نهادهای عمومی غیردولتی همچون شهرداری‌ها در تکمیل پروژه‌ها از دیگر راه‌کارها به شمار می‌رود.

۳- مطابق با ماده ۵۳ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲، دستگاه‌های اجرایی مجازند به منظور توسعه ورزش همگانی و توسعه زیرساخت‌های ورزش و امور جوانان در قالب قوانین بودجه سنواتی یک درصد از بودجه خود به استثنای فصول ۱ و ۶ را مطابق با دستورالعمل تهیه شده هزینه نمایند که در این صورت باید ۳۰ درصد از اعتبار مذکور صرف توسعه فضاهای ورزشی مدارس شود. در این ارتباط ضروری است سهم هر یک از دستگاه‌های اجرایی مورد نظر با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت ورزش و جوانان مشخص شده تا بر مبنای آن امکان مبادله موافقت‌نامه و برنامه‌ریزی برای سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور جهت تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام وجود داشته باشد.

- در طرح «تأمین و تعمیر سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی و تجهیزات آموزش و کمک‌آموزشی مدارس و هنرستان‌ها» علاوه بر اعتبارات مندرج در پیوست شماره یک قوانین بودجه سنواتی، اعتباراتی از محل بند «ب» ماده ۶۵ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) منظور می‌گردد که به صورت سازوکار ماده ۷۵ قانون محاسبات عمومی توسط سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور بین

ادارات کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان‌ها توزیع می‌شود. از جمله نکات مهم این طرح می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- در توزیع اعتبارات بین استان‌های مختلف باید مناطق محروم که از میانگین شاخص‌های فضا و تجهیزات آموزشی کشور کمتر هستند، مورد توجه بیشتری قرار گیرند.
 - ۲- در توزیع اعتبارات بین استان‌ها، ضروری است سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اطلاعات تجهیزات مدارس اعم از تجهیزات سرمایشی و گرمایشی و نیز تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی را هر چه سریع‌تر به هنگام نموده تا بر مبنای آن بتوان شاخص‌های مناسب را در تعیین سهم اعتبارات هر یک از استان‌ها به کار گرفت.
 - ۳- با توجه به حجم اعتبارات هزینه شده برای تأمین تجهیزات سرمایشی و گرمایشی، حفظ و نگهداری تجهیزات از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است؛ بنابراین ضروری است سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور با هماهنگی وزارت آموزش و پرورش، برنامه‌ریزی و تمهیدات اجرایی مناسبی در این خصوص به عمل آورد.
 - ۴- به‌کارگیری سیستم‌های نوین تأمین انرژی همچون انرژی خورشیدی برای انرژی گرمایی و برق مورد نیاز فضاهای آموزشی از مواردی است که باید در برنامه سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور قرار گرفته، ضمن آنکه کیفیت سیستم‌های مذکور و نحوه بهره‌برداری و نگهداری از آنها از اهمیت بالایی برخوردار است.
 - ۵- ضرورت اجرای کامل سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی در تمامی فضاهای هر مدرسه که نیاز به گرمایش و سرمایش دارند از دیگر مواردی است که باید مورد توجه جدی باشد.
 - ۶- با توجه به دامنه اجرای این طرح و به‌منظور ایجاد شفافیت هر چه بیشتر در فرایند برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی، تخصیص و نظارت و جلوگیری از هدررفت منابع، ضروری است ایجاد سامانه مکانیزه مدیریت تجهیزات سرمایشی و گرمایشی و کمک‌آموزشی مدارس از سوی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور مورد توجه جدی قرار گیرد.
- با توجه به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و به‌منظور بهره‌مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی و کیفی‌سازی فضاهای آموزشی، ضروری است علاوه بر توسعه کمی فضاها به مقوله تجهیزات و فناوری‌ها در فضاهای آموزشی در حال بهره‌برداری نیز توجه ویژه‌ای شود که در این راستا طرح «گسترش فناوری ارتباطات و ایجاد شبکه هوشمندسازی مدارس» تعریف شده است. با توجه به اینکه وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان دستگاه اجرایی متولی اجرای طرح مذکور در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها است باید با اتخاذ مدیریت یکپارچه و تعیین راهبردها، برنامه‌ها و اولویت‌ها بر اساس

شاخص‌های هدف به‌گونه‌ای اقدام نماید که با منابع موجود افزایش کیفیت و اثربخشی فضاهای آموزشی فراهم شود.

- با توجه به زیربنای وسیع ساختمان‌های فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی کل کشور و به علت عدم به‌کارگیری لوازم و تجهیزات کنترل‌کننده مصرف انرژی، نبود تجهیزات کم‌مصرف و فرسودگی تأسیسات مکانیکی و الکتریکی در فضاهای مذکور، هزینه‌های قابل توجهی صرف انرژی می‌شود. افزون بر آن، این فضاها مناسب‌ترین مکان جهت ترویج فرهنگ اصلاح الگوی مصرف و بهره‌برداری از انرژی‌های تجدیدپذیر به شمار می‌روند. لذا در «طرح مدیریت سبز در فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی مدارس» کاهش هزینه و آثار منفی زیست‌محیطی ناشی از مصرف در این فضاها از طریق اجرای نظام مدیریت محیط زیستی، تغییر الگوی مصرف، مصرف بهینه منابع و کاهش ضایعات و در نهایت بهبود محیط‌زیست و آموزش و ترویج فرهنگ مصرف صحیح و استفاده از منابع تجدیدپذیر و غیرآلاینده انرژی و نیز به‌کارگیری مدیریت سبز در طراحی و ساخت فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی جدید هدف‌گذاری شده که باید در سال‌های مختلف اجرایی شود.

- با توجه به شیوع ویروس کووید-۱۹ که موجب شده است آموزش حضوری در مدارس با مشکلات زیادی مواجه شود، لذا موضوع آموزش مجازی یکی از مهم‌ترین راهکارهایی است که باید مورد توجه قرار گیرد. از این رو ایجاد ردیف مستقل در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور با عنوان «کمک به تأمین تجهیزات کلاسی مدارس و آموزش مجازی در مناطق محروم» در پیوست شماره یک و ایجاد ردیف متفرقه با عنوان «کمک به تأمین تجهیزات آموزش مجازی برای دانش‌آموزان مناطق محروم» یکی از راهکارها به شمار می‌رود.

- به منظور رفع عدم توازن در وضعیت فضاهای آموزشی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ردیفی با عنوان «ارتقاء شاخص فضاهای آموزشی در استان‌های کرمان، هرمزگان، آذربایجان غربی و خوزستان» پیش‌بینی شده است.

- با توجه به اینکه حدود ۵۰۰۰ مدرسه با کمبود سرویس بهداشتی مواجه بوده، لذا ایجاد ردیف مستقل در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور با عنوان «احداث، تکمیل و تعمیر سرویس‌های بهداشتی و آبخوری مدارس» پیش‌بینی شده است.

۲-۵- اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش

- ضرورت اجرای پروژه‌ها با توجه به زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، الزامات آمایش سرزمین، تحولات جمعیتی و ضوابط مکان‌یابی مدارس.

- توجه ویژه به استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق آموزشی که شاخص‌های مربوط به فضاها و تجهیزات آموزشی آنها از متوسط کشوری و یا استانی کمتر است.

- توجه به موضوع تأمین زیرساخت‌های لازم برای مناطق با اقتضانات خاص جغرافیایی، اجتماعی و فرهنگی و یا دارای تراکم مدارس زیر نرم به‌منظور تأمین آموزش‌های مجازی.

- اولویت اجرا و تکمیل مدارس با مقیاس متوسط و بزرگ و مدارس مجتمع حیات طیبه، به‌ویژه در مناطق آموزشی دارای تراکم جمعیتی بالا.
- تأمین و تجهیز سیستم‌های استاندارد گرمایشی (با اولویت مناطق سردسیری) و سرمایشی (با اولویت مناطق گرمسیری) مدارس.
- تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام با پیشرفت فیزیکی بالای ۵۰ درصد (پروژه‌های پیوست) و یا پروژه‌هایی با مقیاس کوچک که قابلیت بهره‌برداری دارند.
- اولویت‌های مربوط به پروژه‌های سفر رئیس جمهور.
- اجرای زمین چمن مصنوعی در مدارس به‌منظور کیفی نمودن فضاهای آموزش و پرورش و ایجاد محیط جذاب برای دانش‌آموزان با اولویت مدارس با مقیاس متوسط و بزرگ در مناطق محروم و تراکم جمعیتی بالا.
- تمرکز بر اتمام حدود ۴۰۰۰ پروژه نیمه‌تمام آموزشی با ۲۴۰۰۰ کلاس درس، به‌ویژه تکمیل ۳۲ مجتمع بزرگ آموزشی (حیات طیبه) از ۴۴ مجتمع آموزشی که در سال‌های گذشته شروع شدند، تعداد ۱۲ مجتمع در دو سال گذشته به اتمام رسیده است و ۳۲ مجتمع نیمه‌تمام با زیربنای ۲۱۰ هزار مترمربع تا پایان این دولت به بهره‌برداری خواهند رسید.
- برای طرح «تکمیل فضاهای آموزشی که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد»، مبلغ ۲۳۵۰۰ میلیارد ریال (حدود ۴۸ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیوست یک لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بخش آموزش و پرورش عمومی)، تأمین اعتبار شده است که شروع پروژه‌های جدید با حمایت خیرین از محل این طرح پیش‌بینی شده است. شایان ذکر است اعتبار این طرح در لایحه سال ۱۴۰۰ نسبت به اعتبار سال ۱۳۹۳ (حدود ۴۳۰ میلیارد ریال)، حدود ۵۵ برابر شده است.
- به منظور افزایش ایمنی دانش‌آموزان، استفاده بهینه از فضاهای موجود و مکان‌یابی فضاهای آموزشی جدید مبتنی بر الزامات آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی و همچنین با هدف جلوگیری از اتلاف منابع و تخصیص بهینه به مناطق نیازمند، آیین‌نامه مکان‌یابی مدارس و بازتخصیص فضاهای آموزشی توسط این سازمان و با همکاری وزارت آموزش و پرورش تهیه شود که پس از تصویب هیئت وزیران می‌تواند در تعیین مکان مدارس جدید مورد نیاز برای احداث، مبنای عمل قرار گیرد.
- حمایت از فعالیت‌های مدارس غیردولتی.

۲-۶- تعداد طرح‌ها و پروژه‌ها بر حسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش

در جدول ۱۱، ۲۹ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی آورده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود بیشترین تعداد طرح (۱۰ طرح) مربوط به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور بوده که ۸ طرح آن ذیل برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات» قرار دارد.

با توجه به اینکه طرح‌های اجرایی عمدتاً در سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس هستند، حدود ۴۰۸۷ پروژه در این بخش وجود دارد. برای سایر طرح‌های بخش آموزش و پرورش عمومی عمدتاً با ماهیت تعمیر و تجهیز بوده و از این رو فاقد پروژه اجرایی هستند.

جدول ۱۱: تعداد طرح‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی

تعداد طرح	دستگاه - برنامه
۲۹	بخش آموزش و پرورش عمومی
۱	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
۱	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات دانشگاه فرهنگیان
۱	برنامه تربیت معلم
۱	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش
۱	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۲	برنامه آموزش استثنایی
۱	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
۱	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان
۱	برنامه آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد
۱۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
۱	برنامه آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور
۸	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات برنامه تربیت معلم
۱	نهضت سوادآموزی
۲	برنامه سوادآموزی
۸	وزارت آموزش و پرورش
۱	برنامه آموزش ابتدایی
۱	برنامه پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان
۴	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نوین
۱	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان
۲	وزارت آموزش و پرورش-سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی
۱	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات برنامه راهبری توسعه مدارس غیردولتی و مشارکت‌های مردمی
۱	

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۷-۲- حجم زیربناهای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های

اجرایی بخش

عمده طرح‌های اجرایی (احداث و تکمیل) مربوط به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور و در برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات» است. بر اساس آخرین موافقت‌نامه مبادله شده با سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور تعداد ۴۰۸۷ پروژه در قالب ۲۴۱۹۵ کلاس درس و با زیربنای حدود ۳/۷ میلیون مترمربع در دست اجرا است.

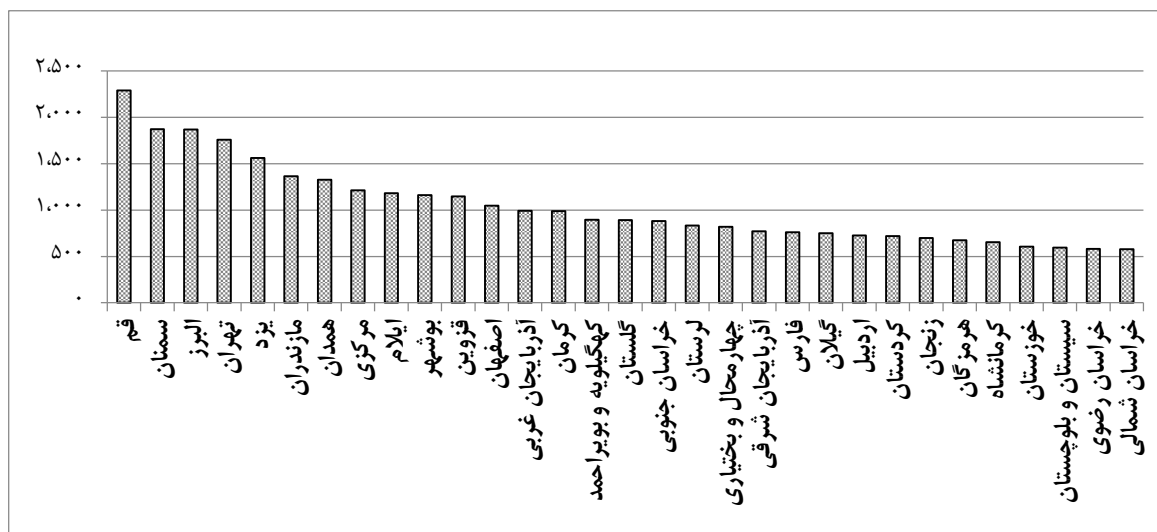
جدول ۱۲: آمار کلی پروژه‌های در دست اجرای ملی به تفکیک استان

استان	تعداد پروژه	تعداد کلاس	زیربنا (مترمربع)	میانگین زیربنای هر پروژه (مترمربع)	میانگین تعداد کلاس هر پروژه
آذربایجان شرقی	۱۳۱	۶۶۸	۱۰۱،۰۷۲	۷۷۲	۵
آذربایجان غربی	۱۴۱	۸۴۴	۱۳۹،۹۶۵	۹۹۳	۶
اردبیل	۷۵	۳۶۱	۵۴،۴۰۴	۷۲۵	۵
اصفهان	۲۴۲	۱۵۹۵	۲۵۳،۷۸۸	۱،۰۴۹	۷
البرز	۳۶	۴۵۳	۶۷،۲۴۵	۱،۸۶۸	۱۳
ایلام	۳۷	۲۰۵	۴۲،۷۱۶	۱،۱۸۲	۶
بوشهر	۱۰۱	۵۹۳	۱۱۷،۲۱۹	۱،۱۶۱	۶
تهران	۱۵۶	۱۷۰۱	۲۷۴،۱۹۳	۱،۷۵۸	۱۱
چهارمحال و بختیاری	۶۳	۳۱۵	۵۱،۵۲۲	۸۱۸	۵
خراسان جنوبی	۶۰	۳۹۹	۵۲،۸۲۱	۸۸۰	۷
خراسان رضوی	۲۴۰	۱۰۷۴	۱۳۹،۴۴۹	۵۸۱	۴
خراسان شمالی	۶۴	۲۹۰	۳۷،۰۱۰	۵۷۸	۵
خوزستان	۴۴۱	۲۰۰۵	۲۶۶،۹۲۷	۶۰۵	۵
زنجان	۵۵	۲۸۶	۳۸،۳۹۰	۶۹۸	۵
سمنان	۷۹	۷۱۴	۱۴۷،۹۷۲	۱،۸۷۳	۹
سیستان و بلوچستان	۳۷۸	۱۸۳۱	۲۲۴،۴۲۲	۵۹۴	۵
فارس	۳۶۷	۲۴۲۵	۲۷۹،۵۹۸	۷۶۲	۷
قزوین	۵۵	۴۱۵	۶۳،۰۷۱	۱،۱۴۷	۸
قم	۳۶	۳۶۸	۸۲،۴۷۶	۲،۲۹۱	۱۰
کردستان	۱۳۴	۶۸۵	۹۶،۳۴۱	۷۱۹	۵
کرمان	۱۷۲	۹۳۸	۱۷۰،۲۵۰	۹۹۰	۵
کرمانشاه	۸۲	۴۸۵	۵۳،۴۵۶	۶۵۲	۶
کهگیلویه و بویراحمد	۸۵	۴۷۷	۷۵،۹۸۶	۸۹۴	۶

۶	۸۹۱	۸۴,۶۷۲	۵۵۷	۹۵	گلستان
۵	۷۵۰	۸۱,۰۲۳	۵۷۲	۱۰۸	گیلان
۵	۸۳۳	۱۳۳,۲۹۶	۷۶۶	۱۶۰	لرستان
۷	۱,۳۶۳	۱۲۹,۵۰۲	۶۵۳	۹۵	مازندران
۹	۱,۲۱۲	۵۳,۳۰۷	۳۸۱	۴۴	مرکزی
۵	۶۷۵	۱۰۸,۶۱۶	۷۴۷	۱۶۱	هرمزگان
۸	۱,۳۲۸	۱۵۲,۷۶۰	۸۷۲	۱۱۵	همدان
۷	۱,۵۶۱	۱۲۳,۳۲۲	۵۲۰	۷۹	یزد
۶	۹۰۵	۳,۶۹۷,۷۸۹	۲۴,۱۹۵	۴,۰۸۷	جمع کل

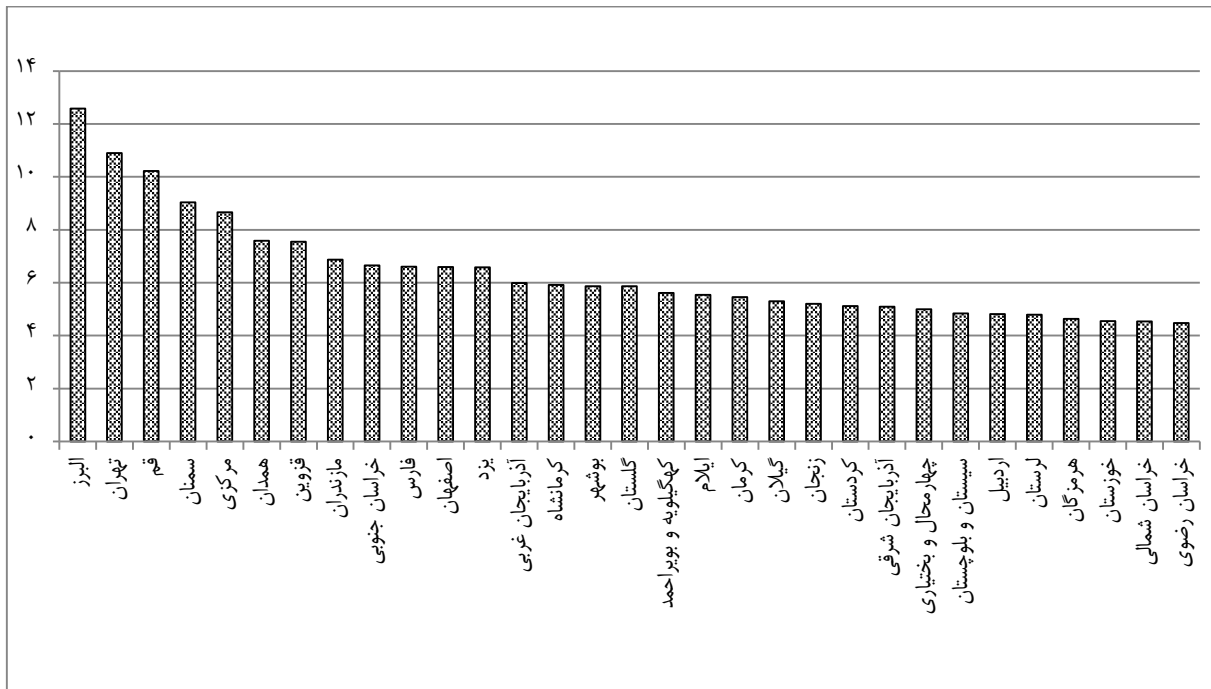
منبع: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

جدول ۱۲ نشان می‌دهد میانگین زیربنای هر پروژه آموزشی در کشور حدود ۹۰۵ مترمربع با تعداد ۶ کلاس درس است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود؛ مقیاس مدارس در استان‌های مختلف با توجه به شرایط اجتماعی، اقلیمی، پراکنش جمعیت و شرایط جغرافیایی و وسعت مناطق متفاوت بوده به طور نمونه پروژه‌های در دست اجرای استان‌های قم، سمنان، البرز و تهران به ترتیب دارای بزرگ‌ترین مقیاس مدرسه به لحاظ زیربنای فضا و استان‌های خراسان شمالی، خراسان رضوی و سیستان و بلوچستان دارای کمترین مقیاس زیربنای فضا هستند. همچنین به لحاظ تعداد کلاس نیز استان‌های البرز، تهران، قم و سمنان دارای بیشترین تعداد کلاس به ازای هر پروژه‌اند.

نمودار ۳: میانگین زیربنای هر پروژه در استان‌های مختلف

مأخذ: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

نمودار ۴: میانگین تعداد کلاس هر پروژه
 مأخذ: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

جدول ۱۳ دربرگیرنده اطلاعات مربوط به طرح‌هایی است که صرفاً ماهیت اجرایی دارند.

جدول ۱۳: آمار کلی پروژه‌های در دست اجرای ملی به تفکیک طرح

عنوان طرح	تعداد پروژه	تعداد کلاس	زیربنا (مترمربع)
ایجاد فضاهای آموزشی در سیستان و بلوچستان	۵۳	۳۵۵	۷۱،۳۹۱
بازسازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش	۳۱۲	۱۹۷۳	۲۵۳،۵۷۹
تکمیل فضاهای آموزشی نیمه‌تمام که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد	۱۶۰۷	۸۲۶۱	۱،۰۱۶،۰۲۰
تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش	۸۰۷	۵۶۸۰	۱،۱۶۲،۹۵۷
تکمیل و تجهیز فضاهای ورزشی دانش‌آموزی	۱۰۵	□	۱۳۹،۱۴۶
طرح اعتبار موضوع تبصره ۳ ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده	۵۸	۳۴۳	۵۴،۰۳۲
طرح تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام	۱۱۴۵	۷۵۸۳	۱،۰۰۰،۶۶۳
جمع کل	۴،۰۸۷	۲۴،۱۹۵	۳،۶۹۷،۷۸۹

منبع: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

همان‌طور که ملاحظه می‌شود بیشترین تعداد پروژه در دست اجرا مربوط به طرح «تکمیل فضاهای آموزشی نیمه‌تمام که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده» بوده که شامل ۱۶۰۷ پروژه در قالب ۸۲۶۱ کلاس

درس و حدود یک میلیون مترمربع زیربنا است. همچنین در طرح «تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاومسازی مدارس بدون استحکام» نیز ۱۱۴۵ پروژه با ۷۵۸۳ کلاس درس و زیربنای یک میلیون مترمربع در دست اجرا است. شایان ذکر است در ارتباط با فضاهای ورزشی نیز ۱۰۵ پروژه با حدود ۱۳۹ هزار مترمربع در دست اجراست.

۷-۲- نحوه تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های بخش

به طور کلی تأمین مالی طرح‌های عمرانی ملی بخش آموزش و پرورش عمومی از محل منابع بودجه عمومی و کمک‌های خیرین مدرسه‌ساز حقیقی و حقوقی صورت می‌پذیرد که در این خصوص به‌منظور جلب حمایت هرچه بیشتر خیرین مدرسه‌ساز متناظر با تعهدات خیرین، دولت نیز در سال‌های اخیر اعتبارات مورد نیاز را در قالب طرح «تکمیل فضاهای آموزشی نیمه‌تمام که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد» اختصاص داده است.

۸-۲- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه-

دستگاه‌های اجرایی بخش

در جدول ۱۴ اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بخش آموزش و پرورش عمومی مندرج در پیوست شماره یک بودجه سنواتی آورده شده که رشد ۲۳ درصدی را نسبت به سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

جدول ۱۴: اعتبارات طرح‌ها برحسب دستگاه‌های اجرایی مندرج در پیوست یک

رشد لایحه ۱۴۰۰ به مصوب ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	تخصیص ۱۳۹۹	ابلاغ ۱۳۹۹	مصوب ۱۳۹۹	تخصیص ۱۳۹۸	۱۳۹۷ تخصیص	دستگاه اجرایی
۲۳.۰	۴۹.۰۱۹.۷۷۳	۳۸.۵۲۹.۸۵۴	۳۳.۸۷۵.۱۳۴	۳۹.۸۵۳.۱۰۰	۲۱.۷۴۴.۴۰۲	۱۹.۰۸۲.۸۹۳	بخش آموزش و پرورش عمومی
۲۵۲.۹	۳.۰۰۰	۷۲۲	۷۲۲	۸۵۰	۶۰۰	۷۲۳	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
۱۴۳.۹	۱.۰۰۰.۰۰۰	۳۳۰.۰۰۰	۳۴۸.۵۰۰	۴۱۰.۰۰۰	۲۲۰.۰۰۰	۳۲۰.۰۰۰	دانشگاه فرهنگیان

۴۰۰۰	۵۰۰۰	۸۵۰	۸۵۰	۱۰۰۰	۶۰۰	۳۶۲	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش
۲۰۴۰۲	۸۰،۰۰۰	۲۲،۳۵۵	۲۲،۳۵۵	۲۶،۳۰۰	۸،۵۰۰	۱۲،۳۷۵	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۳۴۴۰۴	۸،۰۰۰	۱،۵۳۰	۱،۵۳۰	۱،۸۰۰	۱،۰۵۰	۱،۵۶۰	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
	۵،۰۰۰						سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان
۲۱۰۳	۴۶،۸۵۱،۶۷۳	۳۷،۵۷۹،۰۸۲	۳۲،۸۲۶،۳۶۲	۳۸،۶۱۹،۲۵۰	۲۱،۲۶۴،۵۹۶	۱۸،۴۰۷،۲۱۷	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
۲۰۰۶	۲۱،۱۰۰	۱۲،۹۷۵	۱۴،۸۷۵	۱۷،۵۰۰	۷،۵۰۰	۱۳،۳۳۸	نهضت سوادآموزی
۳۸۰۴	۶۴۵،۰۰۰	۳۲۲،۰۰۰	۳۹۶،۱۰۰	۴۶۶،۰۰۰	۱۹۶،۱۵۱	۲۸۴،۴۱۹	وزارت آموزش و پرورش
۲۹۰۲	۴۰۱،۰۰۰	۲۶۰،۳۴۰	۲۶۳،۸۴۰	۳۱۰،۴۰۰	۴۵،۴۰۵	۴۲،۹۰۰	وزارت آموزش و پرورش-سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

در جدول ۱۵ اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش آموزش و پرورش عمومی مندرج در جداول ۹ و ۱-۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور آورده شده است که در آن دو ردیف متفرقه جدید «کمک به تأمین تجهیزات آموزش مجازی برای دانش‌آموزان مناطق محروم» و «ارتقاء شاخص فضا‌های آموزشی در استان‌های کرمان، هرمزگان، آذربایجان غربی و خوزستان» اضافه شده است.

جدول ۱۵: اعتبارات ردیف‌های متفرقه

ردیف متفرقه	موضوع	مصوب ۱۳۹۹	ابلاغ ۱۳۹۹	تخصیص ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰
۷۳۰۰۰۰-۵۷	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس- اعتبار موضوع تبصره ۳ ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده برای تأسیس و توسعه واحدهای آموزشی در (مناطق کمتر توسعه یافته)	۸۰۷،۵۰۰	۶۰۵،۶۲۵		۱،۰۰۲،۵۹۲
۵۳۰۰۰۰-۲۴	اعتبارات بند (ه) تبصره (۱) موضوع تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی یکصد هزار کلاس درس مدارس	۱	۲،۱۷۲،۰۰۰	۲،۱۷۲،۰۰۰	۱
۷۳۰۰۰۰-۵۶	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۴۵٪ سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۲۵٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۳۰٪ سهم وزارت آموزش و پرورش	۳۲۳،۲۴۴	۲۴۲،۴۳۳		۱۷۴،۴۲۵
۵۳۰۰۰۰-۲۷	اعتبارات ماده ۹۴ قانون برنامه ششم توسعه موضوع ۰،۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده. ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش (۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال)	۹۴۷،۴۵۴	۸۸۸،۲۳۸		۹۷۸،۰۰۰
۵۳۰۰۰۰-۵۵	توسعه عدالت آموزشی، نوسازی و مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی «موضوع وصول مالیات بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام	۴،۰۰۰،۰۰۰	۳،۰۰۰،۰۰۰		۲،۴۰۰،۰۰۰
۵۳۰۰۰۰-۴۸	وزارت آموزش و پرورش- بازسازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی از محل حساب ذخیره ارزی	۱	۱،۸۰۹،۸۶۳	۱،۸۰۹،۸۶۳	۱،۵۰۰،۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۴۵	کمک به تأمین تجهیزات آموزش مجازی برای دانش آموزان مناطق محروم				۴،۰۰۰،۰۰۰

۱،۰۰۰،۰۰۰				ارتقاء شاخص فضاهای آموزشی در استان‌های کرمان، هرمزگان، آذربایجان غربی و خوزستان	۵۵۰،۰۰۰-۸۴
۱۱،۰۵۵،۰۱۸	۳،۹۸۱،۸۶۳	۸،۷۱۸،۱۵۹	۶،۰۷۸،۲۰۰	جمع کل	□

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

جدول ۱۶: اعتبارات طرح‌ها برحسب برنامه به تفکیک دستگاه‌های اجرایی بخش

میزان رشد لایحه به ۱۴۰۰ مصوب ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	تخصیص ۱۳۹۹	ابلاغ ۱۳۹۹	مصوب ۱۳۹۹	تخصیص ۱۳۹۸	تخصیص ۱۳۹۷	بخش - دستگاه - برنامه
۲۳	۴۹،۰۱۹،۷۷۳	۳۸،۵۲۹،۸۵۴	۳۳،۸۷۵،۱۳۴	۳۹،۸۵۳،۱۰۰	۲۱،۷۴۴،۴۰۲	۱۹،۰۸۲،۸۹۳	بخش آموزش و پرورش عمومی
۲۵۲.۹	۳،۰۰۰	۷۲۲	۷۲۲	۸۵۰	۶۰۰	۷۲۳	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
۲۵۲.۹	۳،۰۰۰	۷۲۲	۷۲۲	۸۵۰	۶۰۰	۷۲۳	برنامه تامین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات
۱۴۳.۹	۱،۰۰۰،۰۰۰	۳۳۰،۰۰۰	۳۴۸،۵۰۰	۴۱۰،۰۰۰	۲۲۰،۰۰۰	۳۲۰،۰۰۰	دانشگاه فرهنگیان
۱۴۳.۹	۱،۰۰۰،۰۰۰	۳۳۰،۰۰۰	۳۴۸،۵۰۰	۴۱۰،۰۰۰	۲۲۰،۰۰۰	۳۲۰،۰۰۰	برنامه تربیت معلم
۴۰۰.۰	۵،۰۰۰	۸۵۰	۸۵۰	۱،۰۰۰	۶۰۰	۳۶۲	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش

تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۴۰۰.۰	۵۰.۰۰۰	۸۵۰	۸۵۰	۱۰.۰۰۰	۶۰۰	۳۶۲	برنامه بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزشی و ارزیابی نظارت بر مصوبات شورا
۲۰۴.۲	۸۰.۰۰۰	۲۲.۳۵۵	۲۲.۳۵۵	۲۶.۳۰۰	۸.۵۰۰	۱۲.۳۷۵	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۲۰۴.۲	۸۰.۰۰۰	۲۲.۳۵۵	۲۲.۳۵۵	۲۶.۳۰۰	۸.۵۰۰	۱۲.۳۷۵	برنامه آموزش استثنائی
۳۴۴.۴	۸.۰۰۰	۱.۵۳۰	۱.۵۳۰	۱.۸۰۰	۱.۰۵۰	۱.۵۶۰	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
۳۴۴.۴	۸.۰۰۰	۱.۵۳۰	۱.۵۳۰	۱.۸۰۰	۱.۰۵۰	۱.۵۶۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاهای، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات
	۵۰.۰۰۰	سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان
	۵۰.۰۰۰	برنامه آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد
۲۱.۳	۴۶.۸۵۱.۶۷۳	۳۷.۵۷۹.۰۸۲	۳۲.۸۲۶.۳۶۲	۳۸.۶۱۹.۲۵۰	۲۱.۲۶۴.۵۹۶	۱۸.۴۰۷.۲۱۷	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

۲۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۰	۱۷,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۳۴,۳۲۰	برنامه آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور
۲۱.۵	۴۶,۲۹۱,۶۷۳	۳۷,۳۵۹,۰۸۲	۳۲,۳۸۴,۳۶۲	۳۸,۰۹۹,۲۵۰	۲۱,۰۶۹,۵۹۶	۱۸,۳۳۳,۲۹۷	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاهای، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات
	۵۰۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۴۲۵,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۱۹۵,۰۰۰	۳۹,۶۰۰	برنامه تربیت معلم
۲۰.۶	۲۱,۱۰۰	۱۲,۹۷۵	۱۴,۸۷۵	۱۷,۵۰۰	۷,۵۰۰	۱۳,۳۳۸	نهیضت سوادآموزی
۲۰.۶	۲۱,۱۰۰	۱۲,۹۷۵	۱۴,۸۷۵	۱۷,۵۰۰	۷,۵۰۰	۱۳,۳۳۸	برنامه سوادآموزی
۳۸.۴	۶۴۵,۰۰۰	۳۲۲,۰۰۰	۳۹۶,۱۰۰	۴۶۶,۰۰۰	۱۹۶,۱۵۱	۲۸۴,۴۱۹	وزارت آموزش و پرورش
۴۲.۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۴۲,۰۰۰	۱۴۹,۶۰۰	۱۷۶,۰۰۰	۵۶,۶۰۰	۱۲۲,۱۱۹	برنامه آموزشی ابتدائی
۰.۰	۱۰,۰۰۰	۵,۰۰۰	۸,۵۰۰	۱۰,۰۰۰	۲,۷۰۰	۴,۵۰۰	برنامه پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان
۳۳.۳	۲۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۱۲۷,۵۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۸۶,۸۵۱	۷۵,۰۰۰	برنامه تربیت بدنی دانش‌آموزان
۴۲.۳	۱۸۵,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۱۰,۵۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۸۲,۸۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک
۲۹.۲	۴۰۱,۰۰۰	۲۶۰,۳۴۰	۲۶۳,۸۴۰	۳۱۰,۴۰۰	۴۵,۴۰۵	۴۲,۹۰۰	وزارت آموزش و پرورش - سازمان مدارس غیردولتی و توسعه

تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

مشارکت‌های مردمی							
برنامه راهبری توسعه مدارس غیردولتی و مشارکت‌های مردمی	۲۹.۲	۴۰۱,۰۰۰	۲۶۰,۳۴۰	۲۶۳,۸۴۰	۳۱۰,۴۰۰	۴۵,۴۰۵	۴۲,۹۰۰

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

مجموع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، معادل ۴۹۰۰۰ میلیارد ریال است که نسبت به مبلغ مصوب سال ۱۳۹۹ حدود ۲۳ درصد رشد را نشان می‌دهد. بیشترین اعتبار مربوط به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور با اعتبار حدود ۴۶۸۵۰ میلیارد ریال (۹۵,۳ درصد) است که عمده اعتبارات دستگاه مذکور در برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات» متمرکز شده است. اعتبار پیش‌بینی شده برای وزارت آموزش و پرورش نیز ۶۴۵ میلیارد ریال غیر از مبلغی است که برای طرح تجهیز هنرستان‌های سراسر کشور در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای منظور شده است.

۹-۲- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی تملک دارایی سرمایه‌ای (سهم برنامه‌ها از فصل - از امور -

بودجه عمومی دولت - توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن)

در جدول ۱۷ مقایسه اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ در سطح کل کشور، امور و فصول مرتبط با این حوزه شامل اعتبارات مندرج در پیوست شماره یک و اعتبارات ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول ۱-۷ آورده شده است. بر این اساس، اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور معادل ۳۰,۷ درصد رشد را نسبت به سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که در این بین، رشد امور آموزش و پژوهش ۲۷,۴ درصد و رشد فصل آموزش و پرورش عمومی ۲۱,۴۵ درصد است.

جدول ۱۷: وضعیت اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای ملی امور آموزش و پژوهش و فصول مرتبط در سال‌های مختلف

امور/فصل	اعتبارات تملک قانون ۱۳۹۸	اعتبارات تملک قانون ۱۳۹۹	اعتبارات تملک لایحه ۱۴۰۰		درصد رشد سالانه			
			۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۴۰۰ به ۹۹	۹۹ به ۹۸	
کل کشور	۵۳۴,۴۷۴,۵۹۲	۵۱۳,۶۴۷,۶۶۷	۶۷۱,۷۸۶,۸۳۳	-	-	-	۳۰,۷	-۴
امور آموزش و پژوهش	۵۴,۰۷۳,۱۷۵	۶۸,۹۵۷,۳۹۵	۸۷,۸۴۹,۹۳۹	-	-	-	۲۷,۴۰	۲۷,۵۳
فصل آموزش و پرورش عمومی	۳۰,۰۰۷,۹۲۸	۳۹,۹۴۳,۸۴۴	۴۸,۵۱۱,۷۹۰	۵۵,۲۲	۵۷,۹۳	۵۵,۵	۲۱,۴۵	۳۳,۱۱
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۳,۰۸۴,۷۴۴	۳,۳۸۵,۷۰۰	۷,۶۴۷,۲۳۴	۸,۷	۴,۹۱	۵,۷	۱۲۵,۹۰	۹,۷۶
فصل آموزش عالی	۱۷,۴۰۰,۲۱۹	۲۱,۶۰۹,۴۶۴	۲۵,۶۹۱,۱۵۵	۲۹,۲۴	۳۱,۳۴	۳۲,۱۸	۱۸,۹۰	۲۴,۱۹

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

جدول ۱۸: اعتبارات طرح‌ها برحسب فصل و برنامه

میزان رشد لایحه به مصوب ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	تخصیص ۱۳۹۹	ابلاغ ۱۳۹۹	مصوب ۱۳۹۹	تخصیص ۱۳۹۸	تخصیص ۱۳۹۷	فصل - برنامه
۲۳.۰	۴۹۰,۱۹,۷۷۳	۳۸,۵۲۹,۸۵۴	۳۳,۸۷۵,۱۳۴	۳۹,۸۵۳,۱۰۰	۲۱,۷۴۴,۴۰۲	۱۹,۰۸۲,۸۹۳	بخش آموزش و پرورش عمومی
۴۲.۳	۱۸۵,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۱۰,۵۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۸۲,۸۰۰	فصل اداره امور عمومی
۴۲.۳	۱۸۵,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۱۰,۵۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۸۲,۸۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک
۶۴.۸	۱,۵۰۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۷۷۳,۵۰۰	۹۱۰,۰۰۰	۴۱۵,۰۰۰	۳۵۹,۶۰۰	فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی
۶۴.۸	۱,۵۰۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۷۷۳,۵۰۰	۹۱۰,۰۰۰	۴۱۵,۰۰۰	۳۵۹,۶۰۰	برنامه تربیت معلم
۲۲.۰	۴۷,۳۳۴,۷۷۳	۳۷,۸۸۴,۸۵۴	۳۲,۹۹۱,۱۳۴	۳۸,۸۱۳,۱۰۰	۲۱,۲۷۹,۴۰۲	۱۸,۶۴۰,۴۹۳	فصل آموزش و پرورش عمومی
۴۲.۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۴۲,۰۰۰	۱۴۹,۶۰۰	۱۷۶,۰۰۰	۵۶,۶۰۰	۱۲۲,۱۱۹	برنامه آموزش ابتدائی
۲۰۴.۲	۸۰,۰۰۰	۲۲,۳۵۵	۲۲,۳۵۵	۲۶,۳۰۰	۸,۵۰۰	۱۲,۳۷۵	برنامه آموزش استثنائی
۲۰۰.۰	۶۰,۰۰۰	۰	۱۷,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۳۴,۳۲۰	برنامه آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور
	۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	برنامه آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد
۴۰۰.۰	۵۰,۰۰۰	۸۵۰	۸۵۰	۱,۰۰۰	۶۰۰	۳۶۲	برنامه بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزشی و ارزیابی نظارت بر مصوبات شورا
۰.۰	۱۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۸۵۰۰	۱۰,۰۰۰	۲,۷۰۰	۴,۵۰۰	برنامه پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان

۲۱.۵	۴۶,۳۰۲,۶۷۳	۳۷,۳۶۱,۳۳۴	۳۲,۳۸۶,۶۱۴	۳۸,۱۰۱,۹۰۰	۲۱,۰۷۱,۲۴۶	۱۸,۳۳۵,۵۸۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات
۳۳.۳	۲۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۱۲۷,۵۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۸۶,۸۵۱	۷۵,۰۰۰	برنامه تربیت بدنی دانش آموزان
۲۹.۲	۴۰۱,۰۰۰	۲۶۰,۳۴۰	۲۶۳,۸۴۰	۳۱۰,۴۰۰	۴۵,۴۰۵	۴۲,۹۰۰	برنامه راهبری توسعه مدارس غیردولتی و مشارکت‌های مردمی
۲۰.۶	۲۱,۱۰۰	۱۲,۹۷۵	۱۴,۸۷۵	۱۷,۵۰۰	۷,۵۰۰	۱۳,۳۳۸	برنامه سوادآموزی

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، مجموع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در قالب سه فصل اداره امور عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی و آموزش و پرورش عمومی قرار دارد و بیشترین اعتبار را فصل آموزش و پرورش عمومی به خود اختصاص داده است. همچنین عمده اعتبارات در برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات» ذیل فصل آموزش و پرورش عمومی متمرکز شده است.

تحلیل نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

جدول ۱۹: اعتبارات طرح‌ها برحسب فصل و دستگاه اجرایی

فصل - دستگاه اجرایی	۱۳۹۷ تخصیص	تخصیص ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	ابلاغ ۱۳۹۹	تخصیص ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	رشد لایحه به ۱۴۰۰ مصوب ۱۳۹۹
بخش آموزش و پرورش عمومی	۱۹,۰۸۲,۸۹۳	۲۱,۷۴۴,۴۰۲	۳۹,۸۵۳,۱۰۰	۳۳,۸۷۵,۱۳۴	۳۸,۵۲۹,۸۵۴	۴۹,۰۱۹,۷۷۳	۲۳.۰
فصل اداره امور عمومی	۸۲,۸۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۱۱۰,۵۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۸۵,۰۰۰	۴۲.۳
وزارت آموزش و پرورش	۸۲,۸۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۱۱۰,۵۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۸۵,۰۰۰	۴۲.۳
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۳۵۹,۶۰۰	۴۱۵,۰۰۰	۹۱۰,۰۰۰	۷۷۳,۵۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۶۴.۸
دانشگاه فرهنگیان	۳۲۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۴۱۰,۰۰۰	۳۴۸,۵۰۰	۳۳۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۳.۹
سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۳۹,۶۰۰	۱۹۵,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۴۲۵,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۰.۰
فصل آموزش و پرورش عمومی	۱۸,۶۴۰,۴۹۳	۲۱,۲۷۹,۴۰۲	۳۸,۸۱۳,۱۰۰	۳۲,۹۹۱,۱۳۴	۳۷,۸۸۴,۸۵۴	۴۷,۳۳۴,۷۷۳	۲۲.۰
پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۷۲۳	۶۰۰	۸۵۰	۷۲۲	۷۲۲	۳,۰۰۰	۲۵۲.۹
دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۳۶۲	۶۰۰	۱,۰۰۰	۸۵۰	۸۵۰	۵,۰۰۰	۴۰۰.۰

۲۰۴.۲	۸۰,۰۰۰	۲۲,۳۵۵	۲۲,۳۵۵	۲۶,۳۰۰	۸,۵۰۰	۱۲,۳۷۵	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۳۴۴.۴	۸,۰۰۰	۱,۵۳۰	۱,۵۳۰	۱,۸۰۰	۱,۰۵۰	۱,۵۶۰	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
	۵,۰۰۰						سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان
۲۱.۶	۴۶,۳۵۱,۶۷۳	۳۷,۳۵۹,۰۸۲	۳۲,۴۰۱,۳۶۲	۳۸,۱۱۹,۲۵۰	۲۱,۰۶۹,۵۹۶	۱۸,۳۶۷,۶۱۷	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
۲۰.۶	۲۱,۱۰۰	۱۲,۹۷۵	۱۴,۸۷۵	۱۷,۵۰۰	۷,۵۰۰	۱۳,۳۳۸	نهضت سوادآموزی
۳۶.۹	۴۶۰,۰۰۰	۲۲۷,۰۰۰	۲۸۵,۶۰۰	۳۳۶,۰۰۰	۱۴۶,۱۵۱	۲۰۱,۶۱۹	وزارت آموزش و پرورش
۲۹.۲	۴۰۱,۰۰۰	۲۶۰,۳۴۰	۲۶۳,۸۴۰	۳۱۰,۴۰۰	۴۵,۴۰۵	۴۲,۹۰۰	وزارت آموزش و پرورش - سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۲-۱۰- واگذاری طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصل، در سال ۱۴۰۰ و سال‌های قبل

با توجه به مفاد ماده ۲۵ قانون برنامه ششم توسعه که واگذاری مدارس دولتی را ممنوع کرده است، لذا اولویت‌های این حوزه برای مشارکت عمومی- خصوصی مربوط به پروژه‌هایی از نوع اردوگاه‌ها و فضاهای ورزشی دانش‌آموزی به‌خصوص در مناطق پرجمعیت است که جذابیت‌های لازم را می‌تواند برای بخش خصوصی فراهم نماید. بر این اساس، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور پروژه‌هایی به منظور مشارکت عمومی- خصوصی و استفاده از ظرفیت تبصره ۱۹ مورد توجه به شرح جدول ۱۹ مورد توجه قرار گرفته است.

جدول ۲۰: طرح و پروژه‌های عمرانی ملی برنامه مشارکت عمومی- خصوصی (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	عنوان پروژه	عنوان دستگاه اجرایی	درصد پیشرفت پروژه تا پایان نیمه اول سال ۱۳۹۹	برآورد اولیه سرمایه‌گذاری مورد نیاز	برآورد ۱۴۰۰
۱۸۰۱۰۲۷۰۰۹	تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی ملی و استانی	تکمیل سالن همایش‌های اردوگاه باهنر	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۴۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰
۱۸۰۱۰۲۷۰۰۹	تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش	مجتمع ورزشی شهید چمران رامسر	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۵۵	۲۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰
۱۸۰۱۰۲۷۰۰۹	تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش	تکمیل سالن ورزشی نوده انقلاب خوشاب	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۳۰	۲۸,۰۰۰	۸,۴۰۰
۱۸۰۱۰۲۷۰۰۹	تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش	تکمیل استخر طبقه	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۲۰	۷۷,۰۰۰	۲۳,۱۰۰
تعداد پروژه		۴			۱,۳۰۵,۰۰۰	۳۹۱,۵۰۰

منبع: قوانین بودجه سنواری و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۱۱-۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به بهره‌برداری رسیده است

بر اساس اطلاعات مندرج در آخرین موافقت‌نامه مبادله شده، پروژه‌های خاتمه یافته عمرانی ملی در حوزه نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس به شرح جدول ۲۰ است. اطلاعات این جدول مربوط به پروژه‌های خاتمه یافته در سال‌های ۱۳۹۸ و قبل از آن است.

جدول ۲۱: آمار کلی پروژه‌های خاتمه یافته ملی به تفکیک استان

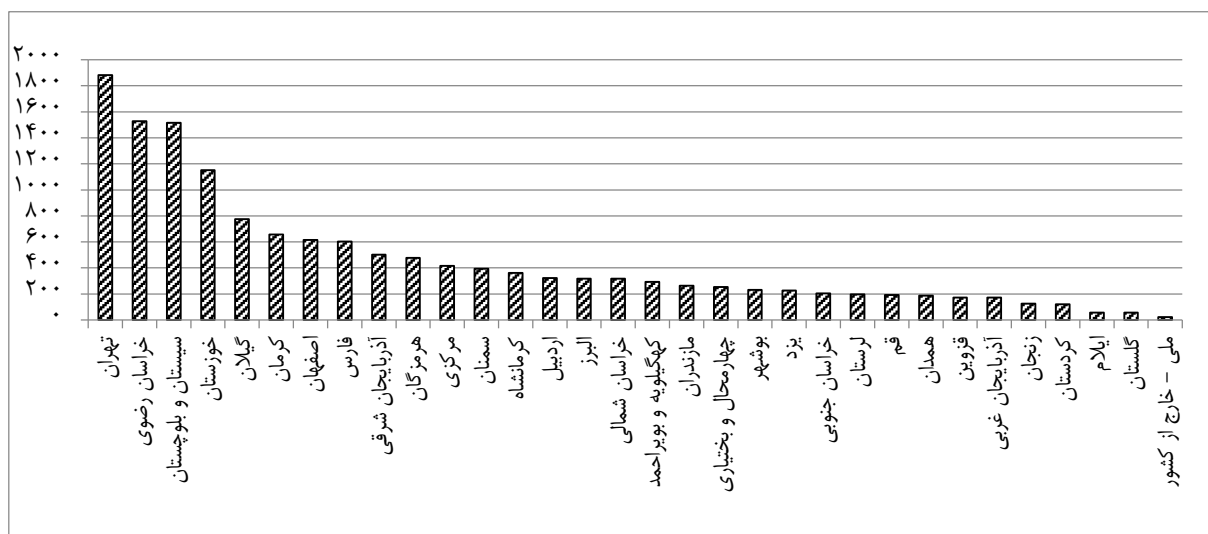
استان	تعداد پروژه	تعداد کلاس	زیربنا (مترمربع)
آذربایجان شرقی	۹۲	۵۰۲	۷۵،۲۹۲
آذربایجان غربی	۶۹	۱۷۱	۱۹،۸۱۷
اردبیل	۸۸	۳۲۲	۴۹،۴۳۵
اصفهان	۱۲۴	۶۱۵	۱۲۰،۰۳۴
البرز	۳۷	۳۱۷	۴۴،۲۹۳
ایلام	۲۰	۵۷	۹،۳۵۰
بوشهر	۵۸	۲۳۰	۳۷،۲۱۸
تهران	۱۷۶	۱۸۸۳	۲۸۰،۶۵۰
چهارمحال و بختیاری	۵۷	۲۵۴	۳۶،۹۱۹
خراسان جنوبی	۵۱	۲۰۵	۲۷،۶۳۳
خراسان رضوی	۳۳۰	۱۵۲۸	۱۶۶،۹۳۶
خراسان شمالی	۶۸	۳۱۶	۴۳،۰۷۹
خوزستان	۲۶۰	۱۱۵۱	۱۸۰،۳۵۴
زنجان	۲۶	۱۲۵	۲۹،۱۰۴
سمنان	۵۰	۳۹۴	۶۹،۹۱۷
سیستان و بلوچستان	۴۳۰	۱۵۱۵	۱۳۳،۳۱۲
فارس	۱۰۷	۶۰۳	۷۰،۴۲۱
قزوین	۱۸	۱۷۲	۲۴،۱۹۵
قم	۱۹	۱۹۲	۴۵،۷۷۵
کردستان	۲۷	۱۲۱	۱۸،۶۵۵
کرمان	۱۶۳	۶۵۶	۱۲۷،۷۱۸
کرمانشاه	۷۵	۳۶۲	۵۰،۸۳۰
کهگیلویه و بویراحمد	۵۱	۲۹۳	۵۱،۳۵۱
گلستان	۱۴	۵۷	۹،۱۰۰
گیلان	۱۲۵	۷۷۶	۹۰،۷۸۹
لرستان	۳۸	۱۹۷	۱۱،۷۲۹

تحلیل، نقش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

۴۱،۸۰۵	۲۶۳	۴۲	مازندران
۶۲،۹۴۲	۴۱۶	۶۵	مرکزی
۳،۰۶۰	۲۲	۱	ملی - خارج از کشور
۶۰،۱۸۱	۴۷۷	۱۰۶	هرمزگان
۳۲،۴۱۸	۱۸۶	۳۴	همدان
۴۷،۰۲۰	۲۲۶	۳۹	یزد
۲،۰۷۱،۳۳۱	۱۴۶۰۴	۲۸۶۰	جمع کل

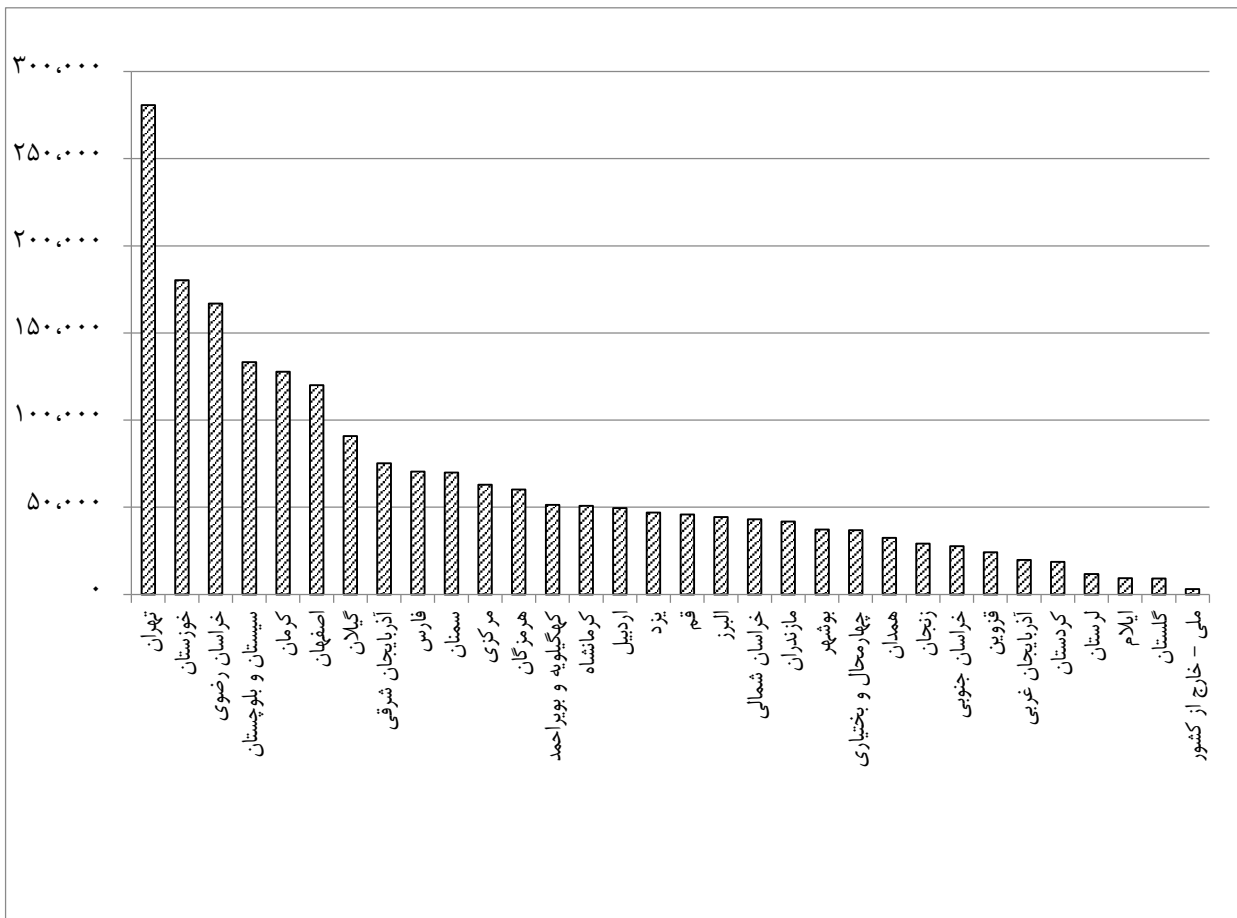
مأخذ: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

جدول ۲۱ نشان می‌دهد تعداد ۲۸۶۰ پروژه در قالب ۱۴۶۰۴ کلاس و زیربنای حدود ۲ میلیون مترمربع خاتمه یافته و به بهره‌برداری رسیده‌اند. همان‌طور که ملاحظه می‌شود استان‌های تهران، خراسان رضوی، سیستان و بلوچستان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کلاس خاتمه یافته‌اند. همچنین به لحاظ زیربنا نیز استان‌های تهران، خوزستان، خراسان رضوی و سیستان و بلوچستان دارای بیشترین میزان خاتمه یافته هستند. استان‌های گلستان، ایلام و لرستان دارای کمترین زیربنای فضاهای خاتمه یافته هستند.

نمودار ۵: تعداد کلاس‌های خاتمه یافته به تفکیک استان

مأخذ: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

نمودار ۶: زیربنای پروژه‌های خاتمه یافته به تفکیک استان

مأخذ: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

در بین طرح‌ها نیز بیشترین تعداد پروژه خاتمه یافته مربوط به طرح «تکمیل فضاهای آموزشی نیمه‌تمام که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده» با تعداد ۱۰۱۵ پروژه، ۵۲۷۴ کلاس درس و زیربنای حدود ۶۴۵ هزار مترمربع بوده که نشانگر اهمیت استفاده مناسب از ظرفیت خیرین مدرسه‌ساز است. همچنین در طرح «تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش»، تعداد ۷۴۴ پروژه در قالب ۳۹۸۰ کلاس درس و با زیربنای ۶۲۸ هزار مترمربع و در طرح «تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام» تعداد ۶۴۶ پروژه با ۴۰۴۱ کلاس و زیربنای ۴۵۷ هزار مترمربع به بهره‌برداری رسیده‌اند.

جدول ۲۲: آمار کلی پروژه‌های خاتمه یافته ملی به تفکیک هر طرح

عنوان طرح	تعداد پروژه	تعداد کلاس	زیربنا (مترمربع)
ایجاد فضاهای آموزشی در سیستان و بلوچستان	۱۷۴	۶۳۱	۴۷،۵۲۹
بازسازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش سال ۱۳۹۸ کشور	۲	۱۲	۵،۱۴۱
تکمیل فضاهای آموزشی نیمه‌تمام که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد	۱۰۱۵	۵۲۷۴	۶۴۵،۰۹۶
تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش	۷۴۴	۳۹۸۰	۶۲۸،۱۰۸
تکمیل و تجهیز فضاهای ورزشی دانش‌آموزی	۱۸۷		۱۸۳،۱۲۰
طرح اعتبار موضوع تبصره ۳ ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده	۹۲	۶۶۶	۱۰۴،۹۵۴
طرح تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام	۶۴۶	۴۰۴۱	۴۵۷،۳۸۳
جمع کل	۲۸۶۰	۱۴۶۰۴	۲،۰۷۱،۳۳۱

مأخذ: گزارش سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

۲-۱۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۰ به بهره‌برداری می‌رسد

با توجه به وجود تعداد ۴۰۸۷ پروژه در دست اجرا که حدود ۱۶۰۰ پروژه با ۱۰۰۰۰ کلاس در سال جاری به بهره‌برداری می‌رسد، پیش‌بینی می‌شود در صورت اختصاص اعتبارات مناسب حدود ۲۴۰۰ پروژه با ۱۴۰۰۰ کلاس درس در سال‌های آتی به بهره‌برداری برسد.

منابع

- سالنامه آماری سال‌های تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ تا ۱۳۹۸-۹۹، وزارت آموزش و پرورش.
- قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷-۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.
- موافقت‌نامه‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال‌های ۱۳۹۸-۹۹.
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی زیر نظام‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مصوب شورای عالی آموزش و پرورش.